

קול הבינני

בארה"ב: **718.686.8300**

ארץ ישראל: **072.257.7726**

שמעו ותחי נפשכם!

האזינו למאות שיעורים
השווים לכל נפש הנאמרים
מדי יום ביומו בכל מקצועות
התורה והחסידות מסודרים
להפליא ומלאים כל טוב.

להצטרף לקבלת
השיעורים או החוברות
באימייל ולשלוח הערות:

Tel. 718.387.1122 E.Y. 053.315.0588
Email. Info@MachonHavineini.com

מפתח הענינים

מדור אמונה ובטחון - שיעור ק"ג

יום שלישי פרשת שלח (בהעלתך בחול"ל) - ט"ו סיון תשפ"ב

ה תכלית הנשמות התועות ועבודת העומדים מן הצד

ממני ומאתי יצאו הדברים | שה פזורה ישראל | לאחרטה מה זו עושה | לטיבה של חרטה פסולה | אוהבי ה' שנאו רע | לבבו יבין ושב ורפא לו | אין חכם כבעל הנסיון | קושיא מעיקרא ליתא | כדאי היה בשמים לסבול את כל החטאים | בעל תשובה בא בימים | השקפת התורה על החטאים | זדונות נעשין זכויות | ירידה לצורך עלייה | לא תעשה כן לה' אלוקיך | פעולות ולא תוצאות | זאת תורת האשם | תפילה בלי דחיקת הקץ | קרוב ה' לכל קוראיו | חושך על פני תהום | גדולה תשובה שמקרכת את הגאולה

יום ראשון פרשת קרח (שלח בחול"ל) - כ' סיון תשפ"ב

יח זוכין זה לזה על-ידי חיבור יחד שבטי ישראל

בא חבקוק והעמידן על אחת | ויעשו כולם אגודה אחת | כתפוח בעצי היער | הזמנה מילתא היא | מי הקדימני ואשלם | קיום המצוות על-ידי השתוקקות | יחד שבטי ישראל | זוכה בין לעצמו בין לאחרים | יורדי הים באניות | שלמות הבריאה | כל התורה על רגל אחת | להבדיל ממחלוקת קרח ועדתו

יום שני פרשת קרח (שלח בחול"ל) - כ"א סיון תשפ"ב

כו מעלת קיום המצוות על-ידי השתוקקות

כי השביע נפש שוקקה | חשב אדם לעשות מצוה | העשיה מוכיחה על התשוקה | המתחסד עם קונו | להוציא מלבם של טועים | תרי"ג מצוות שמרתי | נכספה וגם כלתה נפשי | תיקון חצות ע"י השתוקקות | יש חפץ בשברון לב | יש שיש לו ואינו רוצה | בית המקדש בזמננו | בהגיגי תבער אש | כלה שבירושלים וריח הקטורת | יאוש שלא מדעת | בכיה של אהבה

מדור עיון תפילה

יום רביעי פרשת שלח (בהעלתך בחול"ל) - ט"ז סיון תשפ"ב

לו עבודת התפילה בציבור במשנת ה'בית אהרן' זי"ע

דער סידור'ל פון די וועלט | קירות הבית עם קירות הלב | בעל כרחו יענה אמן | תפילה היורדת חדרי בטן | ודבריו חיים וקיימים | תפילה בציבור | על מיטת חליו - כי חולת אהבה אני | יתאמץ בכל כוחו | ויעשו כולם אגודה אחת | כתבם על לוח לבך | נחה עליו רוח ה' | כל ערום יעשה בדעת | בין ציבור להרבה יחידיים

מדור שבת קודש

יום חמישי פרשת שלח (בהעלתך בחו"ל) - טו"ב סיון תשפ"ב

חיים של אהבה על-ידי אמירת שיר השירים מד

שיר השירים מניע עולמות | מצוה לספר בשבחן של ישראל | שלום בין ישראל לאביהם שבשמים | הכרת גדלות היהודי | אהבה מכלה אהבה | מי זאת עולה מן המדבר | יצירת מציאות חדשה | הקב"ה מכיר את מהות היהודי | ה' חקרתני ותדע | באשר ידע היכן הדברים מגיעים | ידיד ה' ישכון לבטח | מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה | אבל אנחנו עמך בני בריתך | למה - יאמרו הגויים

מדור אור החיים הקדוש

עש"ק פרשת קרח - כ"ה סיון תשע"ט

כח הצדיק להפקיע זכות הרשע ששורשו ברע נג

אל תפן אל מנחתם | צדיק מושל יראת אלוקים | הפקר בית דין הפקר | באבוד רשעים רנה | ובערת הרע מקרבתיך | בין דתן ואבירים לעדת קרח

מדור הילולא דצדיקא

עש"ק פרשת קרח - ר"ח תמוז תשפ"א

הרה"ק רבי קלונימוס קלמן הלוי עפשטיין זיע"א מקראקא מחבר ספה"ק

"מאור ושמש" נו

לפנים היה נכנס לפני ולפנים | משנתו בהתקשרות לצדיקי הדור | וזרח השמש ובא השמש | מעדן עצמו כתולעת | שויתי ה' לנגדי תמיד | דביקותם של צדיקים | דברי תורה עניים במקום אחד ועשירים במקום אחר | הכרת פניו ענתה בו | ראיית קלסתר פניו של אברהם | תיקון נשמה על-ידי משנה | ציונו בבית החיים החדש בקראקא

מדור אמונה ובטחון

שיעור ק"נ

לזכות אליעזר בן פיגא ומשפחתו

פטרון מדור אמונה ובטחון

לזכות

אליעזר בן פיגא ומשפחתו

יום שלישי פרשת שלח (בהעלתך בחו"ל) - ט"ו סיון תשפ"ב

תכלית הנשמות התועות ועבודת העומדים מן הצד

ונמצא שנשמות אלו, בתקופת חייהם הראשונה, אין להם בחירה. וידוע למתבוננים שיש סוגיא כזו בתורה, וכבר ראינו בעבר כמה דוגמאות לכך, ואחת מהן היא ממעשה יהודה ותמר, וכמו שכתב רש"י על הפסוק (וישב לח, כו) ויכר יהודה ויאמר צדקה ממני: "רבותינו ז"ל דרשו שיצאה בת קול ואמרה ממני ומאתי יצאו הדברים", היינו שנגזר מן השמים שיהיה כך. וכך יש גם בימינו נשמות כאלה שנלקח מהם כח הבחירה, וסוגיא עמוקה היא.

שה פזורה ישראל

אמנם כן, סוגיא זו אינה נוגעת למעשה לאדם עצמו העומד בקשרי המלחמה הגדולה מלחמת היצר, שהרי אי אפשר לסמוך על זה כלל, וצריך לחפש כל טצדקי לעמוד כנגד יצר הרע. כי האדם נוגע אצל עצמו ואינו

ממני ומאתי יצאו הדברים

בשיעור הקודם ראינו את דברי רבינו המחבר בענין רשע וטוב לו, שיש נשמות שהקב"ה בחר להן מהלך שונה משאר הנשמות, והוא שיחטאו (לפעמים שנים הרבה) ולאחר מכן יחזרו בתשובה, ומכבשיה דרחמנא הוא והכל מחושב מלמעלה כפי שהיה אצל מנשה מלך יהודה. והוסיף רבינו המחבר, שהדברים מגיעים לידי כך, שהקב"ה מטיב עם נשמות אלה אף גם בעודם חוטאים, כי זהו תפקידם. ואע"פ שבגמרא מצאנו זאת רק גבי מנשה ואפשר לטעון שהיה יחיד בהיסטוריה, לא כן דעת רבינו המחבר, אלא דעתו שיתכן שיהיו נשמות כאלה גם בדורנו, כך שאם נראה רשע וטוב לו, ניקח בחשבון שיתכן שהוא מאותן נשמות שנבחרו לעבור תהליך זה - לחטוא תחילה ואח"כ לחזור בתשובה.

ואחד, וכשיבין האדם שהיא נוגעת לו עצמו, יוכל לראות שהיא מועילה לו להתקרב אל ה', בשונה מאלה שעומדים מחוץ לסוגיא זו, שנדמה להם שאם יאימו באמתותה, יבואו על ידה לידי קולא.

לחרטת מה זו עושה

אקריא לכם שני מכתבים של אברך אחד, את המכתב הראשון כתב לפני כמה חדשים ואת השני לפני כמה ימים. הנה המכתב הראשון: בן שלושים שנה אנכי היום ומתגורר בויליאמסבורג. שאלה יש לי שגוזלת ממני את ישוב דעתי והלוואי והיה אפשר לדבר על זה במסגרת השיעורים: למה הקב"ה מכניס בני אדם לנסיונות קשים כשהם עדיין אפרוחים קטנים ועדיין אין להם דעת לבחור בין רע לטוב, ואח"כ קשה להם כל-כך לצאת מזה, ואף כשהם יוצאים מזה בשנותיהם המאוחרות, הם מגלים שעשרים שנה או יותר מחייהם הלכו לאבדון? עד כאן המכתב הראשון.

את השני כתב בעקבות הנאמר בשבוע הקודם עם פטירתו של הרב אורי זוהר זצ"ל שיש תכלית נפלאה בנשמה שחוטאת בתחילתה ואח"כ חוזרת בתשובה ושיתכן שלא תהיה לה בחירה כלל וכלל, כי אדרבא, זוהי תכליתה של נשמה זו, שתעשה עבירות, ואח"כ תיקח את כל החבילה ותתקרב על ידה ליוצרה.

יכול לידע אם הוא אונס גמור או עדיין יש בו כח לכופ את יצרו*.

אבל בכל אופן, הדברים אמיתיים וכבר הבאנו בשיעור הקודם כמה וכמה מקורות מחז"ל ומספרים קדושים שיש נשמות כאלה². אכן פשוט שאין האדם יכול להשתמש בידיעה זו קודם החטא, אבל פעמים הרבה יוכל האדם לראות לאחר מעשה שלא היתה לו בחירה, אם כי אי אפשר להעיד כן בוודאות כנ"ל, וכן כשמסתכלים על אחרים, אפשר לראות פעמים הרבה שנראה שזוהי המציאות אצלם. וכן הדבר נכון לגבי ריבי רבבות בני ישראל שהם בגדר "תינוקות שנשבו" אשר אף הם בניו אהוביו של מקום הם ונלקח מהם כח הבחירה. קשה מאוד לתפוס זאת, אבל כך הוא פני הדברים. ועל זה דיבר רבינו המחבר שאפשר זה יהיה החשבון כשרואים רשע וטוב לו, שהקב"ה מטיב לו כבר עתה כי הוא צריך לעבור תהליך זה.

והנה תמיד נמצאים אנשים האומרים שהדבר נוגע רק לאנשים מסוימים, או שאין דעה זו מקובלת על הכל. אבל הם טועים בכך משום שלא ראו זאת בעיניהם ולא למדו מאמרי חז"ל. אם ילמדו אפילו קצת, או יתבוננו קצת בעיני שכלם במתרחש בעולם, יראו שהדבר פשוט וברור שיש מהלך כזה.

ואולם נחוץ מאוד להרחיב בסוגיא זו ולהבין שהיא נוגעת לכל אחד

א. ראה 'צדקת הצדיק' (מג)

ב. ראה בשיעור קמ"ט ע"פ הגמ' בע"ז יז, א. ובשם הרבי ר' בונים מפרשיסחא זי"ע, 'ערבי נחל' (וישלה, ב), 'צדקת הצדיק' (קיא). וראה עוד בספר חסידים (אלף קלז) הובא כ"פ בספרי הרחיד"א, שו"ת מבי"ט ח"ג סי' רו.

מה תועלת יש בה? למה לו לאדם לבכות על חלב שנשפך?

אכן שאלה זו נובעת מכך שאין יודעים חרטה מה היא, והאמת שמסיבה זו הזהירו הצידיקים להרבות בקבלה על העתיד ולמעט בחרטה על העבר, כי כשאין האדם יודע מה טיבה של חרטה, פעמים הרבה הוא מקלקל במקום לתקן. בני אדם חושבים שחרטה פירושה שהאדם מכה תולש את שערו ומכה את ראשו בקיר - "מה עשיתי? מדוע התנהגתי בשגעון? מדוע החרבתי את חיי? הלוואי והייתי יכול להחזיר את הגלגל אחורנית". הוא אינו יכול למחול לעצמו - "למה הייתי צריך לדבר כך? אילו הייתי שותק, הלא הייתי חי היום בשלום ובשלוה! עכשיו הסתבכתי עם כל-כך הרבה אנשים והפסדתי כסף ואף משפחתי נקרעה לחצאין בגלל זה. למה דיברתי? למה?". הוא שובר את לבו ורוצץ את מוחו ומדכא את נפשו. כמו כן רבים המה החושבים שכל מה שנעשה בעולם הוא רק בגללם - "אילו לא עשיתי מה שעשיתי, היה המצב נראה שונה לגמרי", וכך הם מאשימים את עצמם.

זה אינו נקרא חרטה. למי אתה עוזר בזה? מדוע נראה לך שזה יביא לתיקון הבריאה?

אוהבי ה' שנאו רע

חרטה פירושה שהאדם מגיע להכרה עמוקה שהמהלך הישן אינו מהלך טוב,

והנה המכתב השני: אם אמת נכון הדבר שיש מושג כזה שלא היתה לו לאדם בחירה בתחילתו, מדוע יתחרט על העבר? עד כאן האדם מתחרט על העבר, רק כשהיה הדבר תלוי בו, אבל אם הוא יודע שלא היה הדבר תלוי בו, יעשה סעודה ויתן תודה ותו לא, כי כך היה צריך להיות והכל טוב ויפה...

לטיבה של חרטה פסולה

ובכן, כדאי ללמוד את הסוגיא היטב ולהבין את סדר הנשמות של הדור האחרון, וכפי שהביא בספה"ק **"אור לשמים"** ג בשם ה'חווה' **מלובלין** זיע"א **הנשמות של דור עקבתא דמשיחא יהיו נשמות בעלי תשובה.**

הנה אחת מהמתנות היקרות ביותר שנתן לנו הקב"ה, היא מתנת התשובה, שפירושה שאפילו עשה האדם את העבירות החמורות ביותר, יכול הוא חרטה על העבר וקבלה על העתיד למחוק את כל מה שעשה. ובאמת אין לזה פשט, וזהו שאמרו **חז"ל** (פסחים נד, א) תשובה קדמה לעולם, כי היא למעלה מתפיסת האדם. והנה צריך להבין מה מועילה החרטה, מה יש להקב"ה ממנה? הא תינח קבלה על העתיד, ולמשל, מי שהיה קמצן וצר עין, שעליו לקבל על עצמו להתרחק אל הקצה השני כדברי **הרמב"ם בשמונה פרקים** (פ"ד)¹ ולהתחיל לפזר מממונו לצדקה, ויש בזה תועלת גדולה, כי כך יתקן מידתו מעתה ואילך. אבל החרטה על העבר,

ג. להרה"ק רבי מאיר מאפטא זיע"א.

ד. וכן כתב גם בהלכות דעות פרקים א-ב.

בשם הרה"ק מרוזין זיע"א בטעם שהתשובה מועיל, כי אין אדם חוטא אלא אם כן נכנס בו רוח שטות, ונמצא שצורת האדם השתנתה לצורת בהמה על-ידי עשיית העבירה, ואילו עכשיו כשלבבו יבין ושב, השיג רוח ודעת וצורת אדם. פירושו של דבר **שעל-ידי השגה אלוקית נהפך האדם לאיש אחר, כי מהות האדם היא המוח והלב, וכשהאדם חושב מחשבה נכונה ועל ידי כן משתוקק לטוב וממאס ברע, הוא נהפך לאיש אחר וצורתו נהפכת מצורת בהמה לצורת אדם. ולכן אי-אפשר להעניש את האדם, כי אינו אותו אדם שהיה בתחילה.**

וכן כתב הרחיד"א ז"ל בספר "דבש לפי" (מערכת ב' אות ב') בענין וידוי דברים שלכאורה תמוה איך האדם מתכפר בו, והרי אמרו אין דיבור מבטל מעשה, וכאן הלא החוטא עושה מעשים רעים וכשהוא שב בתשובה ומתוודה, אינו עושה אלא מדבר. אך התירוץ הוא שבשעה שחטא נכנסת בו רוח שטות ומחטיאה אותו, וכשהוא שב בתשובה, הוא מגרש את הרוח שטות וקונה דעת, וזהו בוודאי מעשה גדול, כי אישתני גופיה.

ונמצא שאין הדבר תלוי בין לא היתה לו לאדם בחירה בשעה שחטא לבין היתה לו בחירה ומשום מה בחר בדרך הרעה, כי אפילו היתה לו בחירה, אין שום סיבה שיאשים את עצמו ויכה את ראשו בקיר, אלא יכיר שדרך זו

והכרה זו מרחיקה מלבו את השייכות לרע. הרע רודף את האדם, כי כך עשה ה' שגוף האדם ימשך אחר הרע, אך הקב"ה נתן לאדם תורה תבלין, כך שאם האדם חושב בלבו מחשבות נכונות על-פי התורה, מתקיים בו 'אוהבי ה' שנאו רע'.

תועלת גדולה יש לו לאדם כשהוא מבין בהבנה עמוקה כפי שלא הבין מעודו **שדבר פלוני שעשה אינו דבר טוב**, אלא להיפך, הוא מרחקו מהקב"ה ומן החיים ומחזק את הסטרא אחרא וגורם רעה על עצמו ועל כל העולם כולו, כי אז הוא נהפך לאיש חדש, ואם **עד עכשיו היתה לו תאוה חזקה לאותו דבר, היום אינו רוצה בו כלל**. הוא קיבל הבנה חדשה לאותו דבר, עד שאומר בלבו: "אני כבר לא רוצה אותו. להיפך, אני ממאס בו ומתעב אותו. ולא זו בלבד, אלא אף איני יכול להבין את אלה שרודפים אחריו". כשהאדם מגיע לזה, הוא נחשב כלומד תורה לשמה, כי הוא לוקח השגה אלוקית ומחדירה למוחו ולבו באופן שאף אחד אינו יכול לעשותו. **החרטה פירושה שהאדם מכיר את האמת באופן עמוק כל-כך, עד שהוא מוכרח להימנע מן המעשה הרע**. לא מפני שמאשים את עצמו, שהרי יתכן שלא היה יכול לדעת מתחילה יותר ממה שידע, אלא מפני שהוא רואה כמה הדבר מזיק ומחריב.

לבבו יבין ושב ורפא לו

יסוד זה מובא על-ידי הרבה צדיקים, וכך נדפס ב'נר ישראל'^ה (ערך תשובה)

ה. ליקוט מתורת צדיקי בית רוזין ותולדותיהם, מעשה ידי אמן הגה"צ רבי חיים דוב שטערן שליט"א אבד"ק סקולען בני ברק ת"ו, חדב"נ הרה"ק מהר"א מסקולען ז"ע.

עדיין הוא מרשה לעצמו לעשותו שוב, ואז הוא מקבל מכת מחץ (לפעמים הוא מקבל אותה רק לאחר עשר שנים ולפעמים הוא מקבל אותה מיד אך לרוב בלבולו הוא קולט זאת רק לאחר עשר שנים), והדבר עובר בלבו מגדר 'נורא ואיום' לגדר 'אין אפשרות'.

כדי שהעברות ומהלכי המחשבה המעוותים ישתנו בלב האדם מ'לא כדאי' ל'נורא ואיום' ומ'נורא ואיום' ל'אין אפשרות', צריך האדם להגיע הרבה פעמים לחטא או כדומה. לכן ברא הקב"ה את העולם באופן כזה שיהיה קל מאוד לחטוא, ולא רק לאותה נשמה שתועה לגמרי, אלא לכל אחד ואחד, כי רק כך אישיותו של האדם הולכת ונבנית. הרי אין לאדם חכמת חיים ונסיון בנערותו והקב"ה נותן לו כבר אז הצורך לבחור כאשר עדיין אין לו את הרגש כלפי עבירות מסוימות שאין עושים אותן, והרי הוא כתינוק שנשבה ביחס אליהן.

קושיא מעיקרא ליתא

היה אפשר לחשוב כמו כן שכל פעם שבחור בר מצוה מקיים מצוה אחת מתרי"ג המצוות שלא לגמרי כתיקונה, נחשב הדבר ככישלון, ומעתה תתעורר קושיא גדולה על הבריאה - איך יוכל עלם צעיר שזה עתה נתחייב במצוות לקיים את כל המצוות כתיקונן? והאמת היא שאפשר לראות מעצם בריאת העולם, שהרי בכוונה תחילה ברא הקב"ה עולם כזה שרובו רע. הן יכול היה להחליש את היצר הרע מעט¹, אלא

רעה היא ואינה מועילה אלא מזיקה, וזהו חרטה. זה ותו לא.

אין חכם כבעל הנסיון

וכאן אנו מגיעים ליסוד הידוע שפעמים הרבה קשה להגיע להכרה העמוקה ולרגשי החרטה אם לא טעם תחילה את הרע. הוא אומר לעצמו: "הפוסקים אומרים שאסור לשקר, בתורה כתוב שאסור להסתכל, בתורה כתוב שאסור לדבר, שאסור לאכול דברים מסוימים, שאסור לעשות כך וכך. נו נו!". למעשה הוא עושה מה שלבו חפץ. למה הוא עושה מה שלבו חפץ? כי מעולם לא טעם את הרע, והרי הוא אומר לעצמו: "שמע! יש טוב ויש יותר טוב; אני אוותר על היותר טוב. לא נורא". הוא חושב שזה לא נורא, אבל כיון שעשה מה שעשה, מיד הוא רואה שזה נורא ואיום.

אחד התרה בו שלא יקח הלוואה מהשוק השחור - "אוי ואבוי לך אם תסתבך אתם. עכשיו אתה לחוץ ולכן אינך מתבונן בתוצאות מעשיך ואתה מוכן לשלם שלושים אחוז ריבית. אל תעשה זאת! אתה מחריב את חייך ואת חיי משפחתך". אך הוא אינו מקבל, כי הוא אומר לעצמו: "אקח מהם הלוואה רק לחודש אחד, כי אין לי ברירה אחרת", וכיון שהוא טועם את טעמם המר, הוא כבר מבין היטב מה שהלה אמר לו בתחילה. מוחו נשתנה באחת. בתחילה היה אצלו הדבר בגדר 'לא כדאי'; עכשיו בגדר 'נורא ואיום'. ואולם

1. כך שמעתי פעם אחד מאחינו התועים שואל: "למה ברא הקב"ה יצר הרע כה קשה? מדוע לא יכול היה

כדאי היה בשמים לסבול את כל החטאים

בספר "מנחם ציון" כתב: שמעתי בשם אחד מעובדי ה' המפורסמים שסיפר: פעם אחת בא לביתו של הרה"ק רבי צבי הירש מרימנוב זיע"א יהודי אחד מאנשי הצבא אשר היה זה איזה שנים בידם ר"ל, והסתכל בתפילתו של הצדיק ונכנס הרהור תשובה בלבו, והיתה לו תשובה עמוקה - "ראה נא את נשמתו איך היא מלוכלכת... אני מסתובב בין הגוים, אני אוכל נבלות וטרפות ומחלל שבת..." והעמיק בהרהורי תשובה עד שהתמרמר מזה מאוד. ואמר הרה"ק רבי צבי הירש שכדאי היה בשמים לסבול את כל החטאים שעשה, שהרי שוגג היה, בשביל הרהורי תשובה הענומקים שהיו לו.

הצדיק ראה לאיזו הכרה הגיע יהודי זה ברבונו של עולם, לאיזו בהירות הוא הגיע בהבנה שהתורה היא תורת אמת, שהרי הוא רואה בחוש שכל ההבלים הם שקר וכזב ורק מובילים לרע. לעולם לא היה מגיע להרהורי תשובה אלה אילו לא היה חוטא עד אז. אין הכי נמי, הוא היה שוגג, אבל זה גופא היסוד - הקב"ה מסבב שהאדם יהיה שוגג כי כדאי לו שיחטא בשביל הרהורי התשובה שיהיו לו אח"כ, וכל זה משום שההשגה ברבונו של עולם הרבה יותר גדולה באופן זה, וממילא תכלית הבריאה יותר מתקיימת באופן זה.

שהקב"ה יודע היטב מה התכנית. הוא יודע מה משמעות עומק הבחירה של מי שטעם טעם החטא ולאחר שנה או שנתיים או שלוש אמר: "לא לא לא, איני רוצה בזה". איזו שמחה נעשה בכל העולמות כשנשמה כזו חוזרת! הבחירה, ההכרה, ההבנה וההשגה בעבודת ה', עולה על השגת הרבה אנשים אחרים. יש הרבה אנשים שהולכים אחר העדר. הם עושים מה שכולם עושים והולכים לאן שכולם הולכים. ואילו אדם זה בוחר, אדם זה משיג.

הן עליו נראית ההשפעה הגדולה של התורה! הן פתוח היה להכל! הוא הלך אחר תאוות לבו ועבר על כל העבירות, ועכשיו (יתכן כעבור חמישים שנה), הבנתו בתורה וקרבת האלוקים שלו ודביקותו חזקות כל-כך וכל האחרים רק יכולים להשתוקק לכך. נכון, הדרך עד לשם חשוכה מאוד, אבל בסוף הגיע אל התכלית. הרי לידו אדם אחר שחי חיים חיצוניים, יתכן שיקיים מצוות לרוב, אך מעולם לא מצא את הרבונו של עולם. למרבה הצער, אפשר לראות הרבה אנשים כאלה. האדם חי את שנותיו ואף פעם לא מצא את הרבונו של עולם. הוא הסתובב סביב סביב לאידישקייט ופעל ועשה, ופעמים שחשב להתחזק, ופעמים שנזכר כעבור שלוש שנים שעדיין לא התחזק. חייו זרמו ולא הגיע לשום מקום. אך אדם זה, עם חרטה כזו, עם השגה עמוקה כזו הגיע לתכלית הבריאה.

החלשיו מעט? הלא אז היו הרבה יותר אנשים מצליחים! צורת הבחור לא משה מאז מזכרוננו. כעבור שנה בירתי אודותיו ונדע לי שהוא כבר יושב ומתייעע בתורה ואי-אפשר להכירו.

איננו אתו. שאל אותו לפרש הדבר. אמר לו הרה"ק מראדזימין שהוא עצב בלבו בגלל שבתקופה זו קוראים על אודות החטאים שחטאו בני ישראל במדבר. אמר לו ה'חידושי הרי"ם' בהאי לישנא: יענקל, יענקל! מהעבירות שלהם נעשתה תורה; מהמצוות שלנו טרם ראיתי שתיעשה מהן תורה.

אכן כן, אנו צריכים לראות מהי השקפתו של הקב"ה. אנו יכולים לראות שרוב התורה מטפל ועוסק בחטא. זה פלאי פלאים! רק מתחילים את התורה בהתלהבות רבתית - "בראשית ברא אלוקים את השמים ואת הארץ". והנה מגיעים לרביעי ומתחיל סיפור לא נעים עם אדם הראשון. וזה לא נגמר. עדיין לא סיימו פרשת בראשית וכבר התורה מספרת: "וירא ה' כי רבה רעת האדם בארץ וכל יצר מחשבות לבו רק רע כל היום". עוד לא נשמו וכבר נשחתה הארץ לפני האלוקים ותמלא הארץ חמס. כבר חטאו בגזל ובעריות והגיע המבול, וכך הדבר לא נגמר עד וזאת הברכה. הסתכל בתורה הקדושה, איפה שתפתח ותשים את אצבעך, תראה שעוסקים בחטא. סדום ועמורה, אבימלך ושרה, מכירת יוסף. תמשיך הלאה ותראה שהחטאים אינם נגמרים. כבר היה מתן תורה, ואורך, חטא העגל. כל התורה בנויה באופן זה.

התמונה שיש לנו בראש היא שהעולם צריך להראות מושלם, והיינו שכולם יהיו צדיקים גמורים, ורק פעם בחצי שנה ינסה היצר הרע להרים את ראשו ומיד ידחוהו ולא יקרה כלום.

בעל התשובה בא בימים

מפורסם המעשה של הרה"ק הבעל תשובה רבי חיים דוד דאקטאר זיע"א שהיה שנים הרבה רופא חילוני ועבר על כל העברות, ואח"כ חזר בתשובה ועלה למדרגות רמות ביותר עד שנעשה בעל רוח הקודש, דוגמת הצדיקים הראשונים. מסופר שבסוף ימיו בא הרה"ק ה'תפארת שלמה' מראדאמסק זי"ע לבקר וראה אותו שוכב על מיטתו ונאנח. שאל אותו: "מדוע אתה נאנח, והרי התורה אומרת 'והימים הראשונים יפלו?'". השיב לו: "לא על זה אני נאנח... אדרבא, אני שש ושמח על כל אותם ימים, שהרי כל הזדונות שעשיתי אז, נהפכו עלי לזכויות..."

הצדיקים שהבינו טוב מאתנו מה משמעותה של עבירה וידעו טוב מאתנו מה זה צער השכינה, אמרו: "הסתכל מה קרה בסוף, ראה את ההכרה שלי, שם לבך על המלחמות שיש לי, על הרהורי התשובה העמוקים שיש לי". הידוע לכם מה זה?! וכי אנו מוסרים את נפשנו על שמירת השבת?! וכי אנו מוסרים את נפשנו על קיום סור מרע?! היש לנו מושג כמה דברים אלה חשובים בשמים?! הצדיק לא רצה לוותר אף לא על יום אחד...

השקפת התורה על החטאים

חסידי מספרים שפעם פגש ה'חידושי הרי"ם' זיע"א את ידיד נפשו הרה"ק רבי יעקב אריה מראדזימין זיע"א, איש קדוש ובעל מופת, בתקופה זו של חדשי הקיץ, וראה כי מאור פניו

הם אינם מחריבים את בית הכנסת, אלא בונים אותו ומרחיבים את שטחו".

מחנכים אמיתיים כשראו בחור מתמודד, מה היו אומרים? - "הוא יהיה מחנך בחסד עליון". למה אמרו זאת? - משום שהסתכלו היטב והבינו שעם ההתמודדויות נבנית אישיותו של אדם. "איננו יודעים אם יהיה מחנך, אך הוא אם ישוב בתשובה (ובוודאי ישוב, השאלה היא רק מתי ומכבשיה דרחמנא הוא), יבין היטב בנפש הנוער".

ירידה לצורך עלייה

יסוד הדבר הוא שהחטא מעלה את האדם למדרגות גבוהות. אמנם אסור לבחור בחטא וצריך להתפלל לבחור בטוב ולעזור לאחרים לבחור בטוב, אבל כשמסתכלים מן הצד ושואלים: למה יש תינוקות שנשבו? למה יש אנשים שנופלים? - בוודאי צריך כל יום להתפלל עליהם ולעשות בשבילים שמא הגיע זמנם לחזור בתשובה, אך נבין שיש סדר כזה בבריאה וזה גבוה מהשגתנו.

כך הוא הסדר, כי כך הקב"ה רוצה. ושוב, אם היה רוצה, יכול היה ליתן לצעירים עוד מעט שכל, לא שכל של מלאכים, אבל שכל של בני ארבעים לבינה, שיבינו קצת מהחיים שלהם. האב רואה כי בנו הולך להשקיע את כספו משום שאחד אמר לו שכך כספו יכפול את עצמו ויהפוך לעשיר גדול. אומר הוא לו: "בני היקר! אני מתחנן בפניך. אל תעשה זאת! אתה יכול

בטוחים אנו שזוהי תכלית הבריאה ושזו היתה תכניתו של הקב"ה. ובכן, האם זו היתה באמת תכניתו של הקב"ה? פקח את עיניך והתבונן! **הקב"ה ידע בדיוק מה יהיה, שהרי הוא יודע עתידות, ואעפ"כ החליט לברוא עולם כזה בדיוק.** הקב"ה ידע שתהיה שנאת חנם ושבית המקדש ייחרב. הוא ידע כל מה שיקרה, אבל ידע גם מה יהיה בסוף. אי-אפשר לשכוח את הרב אורי זוהר זצ"ל, אשר הוא סמל ודוגמא למה שנעשה בסוף. הסתכל על אחינו התועים שחוזרים סוף סוף, הסתכל על עומק החרטה שיש להם, הסתכל על התורה לשמה של מי שנמצא בתהליך התקרבות ולומד חומש רש"י בתמימות ושואל את הרב כדת מה לעשות כדי להיות יהודי כשר. זוהי תכלית הבריאה.

זדונות נעשין זכויות

בהקדמת **אבני מילואים** מבאר מאמר **חז"ל** (יומא פו, ב) "השב מאהבה זדונות נעשין לו זכויות" שלכאורה אין לו טעם. הוא מרחיב לבאר שצריך ללמוד להסתכל תמיד על תכלית הדבר. לא ניתן לשפוט פעולת האדם לפי הפעולה עצמה. קח לשם דוגמא סותר על מנת לבנות. סותר כשלעצמו מקלקל הוא ואינו מלאכה שחייבים עליה בשבת, אך כיון שהוא מכוון בדעתו על מנת לבנות, הוא נעשה אב מלאכה. אחד עובר ליד בית הכנסת ורואה פועלים העומדים עם גריזנים ופטישים ושוברים את הקיר המזרחי. מיד הוא מתחיל לצעוק - "הצילו! מחריבים את בית הכנסת!". בא החכם ואומר לו: "אל תבזה את עצמך!

תילחם עם כח עליון! האדם בוודאי צריך לעשות ולהתפלל, אבל אם הוא נפגע בגלל שהקב"ה ניסה אותו עם בן כזה עד שאינו יכול לצאת ממיטתו בגלל כן, או אינו יכול ללכת לשמחות, או אינו יכול להתפלל וללמוד, או אינו יכול להרגיש טעם בשבת, סימן הוא שמהו אינו כשורה אצלו. הנסיון הוא עד לשמים! איני יודע עם יש כאב יותר עמוק מזה בעולם! כל זה אמת, אבל בתורת ה' יש לנו נחמה ודרך ואור לכל מצב שיש בבריאה. לא יתכן מצב בעולם שהמסתכל מן הצד יצטרך להתרסק בגללו ולאבד את טעם חייו. ואם האדם מתרסק, סימן הוא שאינו בכיוון הנכון.

פעולות ולא תוצאות

צריך לזכור שהקב"ה לא נתן לנו את היכולת להביא תוצאות, לא ברוחניות ולא בגשמיות, לא אצלנו ולא אצל אחרים. הקב"ה אמר לנו: "אני רוצה שתעשו פעולות". האדם צריך לשבת בישיבה וללמוד. האם יבין את זה הקב"ה יחליט. האדם צריך ליתן צדקה. האם זה יועיל לפלוני או שמא יאבד פלוני את הכסף שנתת לו או יעשה בו איזו שטות ויפסידנו? אין זה עניינו. הקב"ה לא צוה לאדם ללכת לעקוב אחרי העני מה הוא עושה עם הכסף. הוא צוה אותו רק לעשות, ליתן צדקה ותו לא. אם האדם חושב שהוא יכול להביא תוצאות בענין חינוך הבנים, הוא טועה טעות מוחלטת. אין האדם יכול להביא תוצאות. פעמים הרבה יש ששני הילדים הראשונים בבית הלכו בתלם

להפוך לאומלל. בחר לך עבודה רגילה". איננו מבין מה אביו רוצה ממנו. אילו היה לו שכל. אכן כן, אילו היה לנו שכל של בני חמישים ושישים עם מרץ ואנרגיה של בני עשרים, היה בוודאי הקב"ה רווה ממנו נחת לרוב. לא כן?! אך הקב"ה לא עשה כן. אל תתווכח עם התכנית של הקב"ה. התפלל, לְמַד תורה, לְמַד תורה לאחרים, וסמוך על הקב"ה שהוא יודע מה הוא עושה.

לא תעשה כן לה' אלוּקִיךָ

וכאן אנו מגיעים ליסוד נפלא. כשהורים רואים את בנם עושה טעויות חמורות, כשחברים רואים את חברים עושה טעויות חמורות. הם כבר דיברו אתו, כבר אמרו לו - "אל תעשה את השטות הזאת. מה יהיה לך מזה? רק תחמיר את המצב" (ולדאבוך לב, הדבר מצוי הרבה בכל הגילאים ובכל מיני הטעויות עד החמורות ביותר), **בוודאי זה כואב, בוודאי צריך לעשות כל מה דאפשר כדי לעצור אותו מלעשות את מה שחריב לו את חייו.** אבל אסור שזה יגרום לאלו שעומדים מן הצד ומסתכלים ליפול ברוחם ולאבד את טעם חייהם. יש שהורים מרגישים שהם מתרסקים - "זהו! אם בנינו עושה את הטעות הזאת, חיינו אינם חיים". אסור שזה יקרה, וכמו שיתבאר.

נקוט האי כללא בידך, כל אימת שהאדם פועל לשנות איזה מצב, אם תוך כדי כך הוא מרגיש שהוא הולך ומתרסק ומאבד את טעם חייו, סימן הוא שהוא נלחם עם כח עליון. אל

בכל גיל ובכל מצב ובכל תחום, יכול להאשים את עצמו תמיד שלא עשה מספיק ועל ידי כן להגיע לידי עצבות. אבל גם זה נובע מהמחשבה המוטעית שאפשר להביא תוצאות, כי לכן האדם מודד את עצמו לפי התוצאה, ואם הוא רואה שהתוצאה אינה משמחת, הוא סבור שבו האשמה תלויה ובוודאי לא עשה מספיק.

והאמת היא שלאדם יש סך הכל השכל שהקב"ה נתן לו ואת הרעיונות שהקב"ה שותל במוחו, ואם הקב"ה לא שתל הרעיון במוחו לעשות כך וכך, לא היה יכול לעשותו. הלא תראה שיש בני אדם שבטבעם הם מחנכים ויש בני אדם שבטבעם אינם מחנכים, ובכן הבה ונשאל: למה לא ברא הקב"ה את כולם עם טבע של מחנך? למה לא שתל במוחותיהם של כל בני אנוש את כל הכללים והיסודות בחינוך? והתשובה היא שיש לו להקב"ה מסלול מיוחד לכל ילד וילד והכל צפוי מראש ואי אפשר לשנותו. האדם צריך רק לעשות ולחזור בתשובה ולהתפלל, ותוך כדי כך עליו לזכור שאינו יכול לשנות כח עליון. הדרך הנכונה היא לעשות רק פעולות ולבקש מהקב"ה לעשות את התוצאות.

תפילה בלי דחיקת הקץ

הנה יש שישאל האדם: אם כן למה אני צריך להתפלל? פעם הייתי מתפלל הרבה, פעם הייתי אומר את כל התהלים, פעם הייתי הולך לכותל המערבי ארבעים יום, וכיון שראיתי ששום דבר לא הועיל, מה גם שנודע לי

וגדלו לשם ולתפארת, והאב מתפאר - "אתם רואים? ה' נתן לי את האומנות בידיים, מחנך דגול הנני. תראו את בניי". ואז כשמגיע הבן השלישי ומראה לו היכן מומחיותו... הוא מבין שחינוכם של השנים הראשונים לא היו קשורים אליו. לקלקל בוודאי אפשר, אבל להביא תוצאות אי-אפשר, כי התוצאות נתונות אך ורק בידי ה'.

האב רואה את בנו מחליק במדרון והוא מתחיל לפחד על עתידו. מרוב פחד הוא נעשה נסער ומתחיל להשתובב. הוא מעביר אותו לישיבה אחרת, הוא שולח אותו לארץ ישראל, הוא מצמיד לו אברך תמורת עשרות אלפי דולר, הוא לוקח הלוואות בשביל זה. הפעולות מצד עצמן אינן מופרכות, **מה שאינו נכון, היא המלחמה שהוא מנהל.** אפשר להבין שבהיותו אביו הוא חייב לעשות הכל בשביל להצילו, וכך באמת צריך להיות, אבל אם הוא מרגיש כאילו חגורת החנק מתהדקת סביב צווארו ואינו יכול לסבול יותר, סימן הוא שהוא נלחם עם משהו חזק ממנו. יצא ויבדוק ויראה שיש להקב"ה חשבונות ואי-אפשר לשנותם. **עליו לעשות את מה שמוטל עליו, אך לזכור תוך כדי כך שאינו יכול לדעת מה תהיה התוצאה.** מה יהיה אחרי ככלות הכל, זה ידוע. הנשמה תגיע אז למקום יותר גבוה מבתחילה. אבל **כאן ועכשיו, אינך יכול לדעת מה תהיה התוצאה.**

זאת תורת האשם

לפעמים הורים מאשימים את עצמם שלא עשו מספיק. והאמת שכל אחד

החשבונות". כי אם האדם מתפלל רק אם הקב"ה ימלא את משאלתו תיכף ומיד ואם לא - יפסיק להתפלל, סימן הוא שחסר לו באמונה ונקרא דוחק את הקץ.

לב האדם צריך להיות באמצע - בוודאי אני רוצה. אני רוצה בתוקף. אתפלל ואתחנן יומם ולילה, אבל מתי תבוא זמן גאולתו של בני? איני יודע. סוד הוא, וכדאיתא **במסכת פסחים** (נד, ב) שבעה דברים מכוסין מבני אדם ואחד מהם הוא יום הנחמה, דהיינו מתי ייגאל האדם מצרתו. אני מבקש רק למלא את תפקידי בו בזמן שאיני יודע כלום.

קרוב ה' לכל קוראי

היסוד השני הוא **שעל אדם כזה להתפלל בשביל ליתן חיים לעצמו**. הרי עיקר תכלית התפילה אינו לשנות את התכנית של הקב"ה. **התפילה נועדה בעיקר שיחזור ויתחבר למקור חיותו. בתפילה האדם נפגש עם בוראו**. בתפילה האדם מזכיר לעצמו את מה ששכח. הוא שכח שהקב"ה מנהל את הבריאה ושכל מה שנעשה בעולם, קטן כגדול, הוא בהשגחה פרטית מדוקדקת. כך כתב **הערוך השולחן** בהלכות רפואה בשבת שאם הרופא טעה, על האדם להאמין שהקב"ה הוא זה שהחזיק בידי הרופא ושלח אותן לעשות את הטעות. הוא שכח שהבחור שהראה לבנו מה שלא רצה שיראנו או המלמד שפגע בבנו או הישיבה שסילקה אותו בטעות, כולם שלוחיו של מקום הם, ולכן

עכשיו שיש כבשיה דרחמנא ושאי-אפשר להלחם כנגד כח עליון, מה יש לי להתפלל?

אף זו טעות היא וכבר דיברנו על זה בעבר, ונחזור על היסודות הנוגעים לענייננו. קודם כל הרי **האדם אינו יודע אם הגיע כבר זמן גאולתו, אלא שהקב"ה יושב ומצפה לתפילתו, וכיון שיתפלל מעומק הלב, מיד יושיענו, או שמוא עדיין לא הגיע זמן גאולתו**. ונמצא שכשהוא מסרב להתפלל, הוא טועה טעות חמורה, מה גם שזה נובע מגאווה, שהרי הוא כאומר: "רבונו של עולם! תודיע לי כשתרצה שאתפלל". לא ככה מתפלל יהודי. **יהודי יודע שאינו יודע חשבונות שמים ואעפ"כ הקב"ה רוצה ממנו שיתפלל**, והרי יש סיכוי גדול שכבר הגיע זמן הגאולה ועם תפילה יביאנה.

וכבר הבאנו בשיעור הקודם דברי **רש"י** (כתובות קיא, א) בענין איסור דחיקת הקץ שלא ירבה בתחנונים יותר מדאי. ריבוי בתחנונים יותר מדאי אינו תלוי בכמות מזמורי התהלים שהאדם אומר, אלא במה שהאדם אומר שאם הוא מתפלל, הקב"ה חייב להביא את הגאולה תיכף ומיד. והקב"ה אומר: "לא בזה אני חפץ. אני רוצה שתתפלל שלוש פעמים ביום, כל פעם כמה ברכות על הגאולה, עוד אוסיף לך תיקון חצות, וכן שלושה שבועות ותשעת הימים ותשעה באב, ואתרה בך שאם לא תתאבל על ירושלים, לא תזכה לראות בנחמתה, ואזכיר לך תוך כדי כך שאינך מכיר את כל התמונה ואינך יודע את כל

אסדר את זה תיכף ומיד". יש אנשים בעלי קשרים שכולם יודעים שכאשר צריכים 'פרוטקציה' פונים אליהם. יש להם את מספרי הטלפונים של כל השרים והפקידים ויודעים איך לחנף לאנשים ולמי אפשר לתת שוחד. הם רגילים לדבר בשפה זו. אחד מתקשר אל בעל הקשרים בבהלה: "ביקשתי מהרופא והוא לא נותן לי". הלה משיב לו לאלתר: הענין מסודר. אינך צריך לדאוג יותר". מיד הוא מרים טלפון אל הנוגע בדבר והענין מסתדר.

ואפילו מי שאינו בעל קשרים רגיל לדבר כך - "מה הבעיה? כמה כסף אתה רוצה? אתה רוצה כך וכך? אני נותן לך!". סגנון מחשבתנו הוא שאנו יכולים להיזד דברים ולהביא תוצאות. "רבי פלוני אינו רוצה להגיע למלוח מלכה? סמוך עלי; עד מחר זה מסודר". הוא מדבר עם הגבאים, נותן קצת שוחד והוא יוצא עם אישור השתתפות.

והאמת היא שאי-אפשר לשנות דברים או להביא תוצאות. אמנם מי שבחר לחיות בקליפה זו שבה נדמה שיכולים להיזד דברים, יחיה בקליפה זו וינוד שמה כמו הנחש עם עפרו, אבל אליבא דאמת מדובר בשטות והבל. איננו יכולים לעשות כאן כלום. אנו יכולים רק להתפלל בשמחה ובישוב הדעת ולהשאיר את התוצאות בידי ה'. כשהאדם עושה כן הוא מתקרב להקב"ה, וכיון שהוא מתקרב אליו, הוא מתגלה לו ואז הוא נכנס לעולם אחר וזוכה לחיים מלאי שמחה והשגה והבנה בתורה.

יתפלל. יתפלל כדי להזכיר לעצמו שהקב"ה קונה הכל ואע"פ שפלוני עשה עוולה גדולה, הקב"ה ידע זאת מראש וסיבב שיהיה כך לתכלית מסויימת. יתפלל כדי להזכיר לעצמו שהקב"ה הוא טוב ומטיב, כי אם לא יתפלל, הוא עצמו נרו ילך ויכבה.

הראיה הגדולה ביותר שהוא צריך להתפלל היא ממה שהוא עצמו מרגיש כבוי ואינו רוצה כבר להתפלל, כי זה מוכיח שמצבו מסוכן מאוד ושהוא חייב לתפוס סידור ולהתחיל להתפלל. יאמר אשרי ויחדיר להכרתו שמה שאמר דוד "חננו ורחום ה' ארך אפים וגדול חסד", נכון גם לו וגם לבנו וגם לבתו בכל מצב שהם נמצאים. "טוב ה' לכל ורחמיו על כל מעשיו" - כן, גם עכשיו. אם יתפלל ויבין מה זו תפילה, יקבל רוח חדשה ורעננה. הוא יקבל בחזרה את חיותו כאשר יחזור ויבנה את אמונתו ויבין שמדובר בסדר שסידר הקב"ה ושאיין הקב"ה רוצה שיילחם כנגד סדר זה, הוא רק מבקש ממנו שלפי שכלו ומצבו יתפלל אליו ויעשה מצוות וינסה לעשות מה שהוא יכול מבלי להתרסק בדרכו.

חושך על פני תהום

אנו חייבים לדעת זאת. הקב"ה קבע סדר בבריאה ואין תפקיד האדם לשנותו אלא לעשות את מה שמוטל עליו. אחת מהסיבות שקשה לנו לקבל זאת היא מפני שאנו סבורים בנוגע לתחומים אחרים שאנו מצליחים להביא שם תוצאות. האדם אומר: "מה הבעיה?

ידעו בשעתם שעתידים לברך עליהם
ברכת התורה.

גדולה תשובה שמקרבת את הגאולה

**תפקיד האדם כשהוא נמצא עדיין
בתוך המסעות הוא להתפלל לה'
בשמחה ובהכרה כי אינו יכול לעשות
מאומה בכוחות עצמו, וילמד תורה
ויעשה מצוות ומעשים טובים, ויזכור
שהקב"ה הוא טוב ומטיב ושחשובותיו
הם למעלה מהשגתנו, וזה דייקא יועיל
לבני ישראל לחזור בתשובה, כי כך
אמרו חז"ל (יומא פו, ב) "גדולה תשובה
שמקרבת את הגאולה", וכשאנו נחזור
בתשובה, הקב"ה יקיים את האחישנה'
ויקרב את הגאולה.**

החסרון שלנו הוא שאיננו מבינים
תורה. הקב"ה מבטיח לנו שיהיה לנו
טוב ושוב אנו נופלים ברוחנו. הקב"ה
אומר לנו שכל ירידה של עם ישראל
היא לצורך עלייה ואח"כ נראה שמכל
הצרות והקשיים נעשתה תורה, וכפי
שאמר הרה"ק מרימנוב זיע"א בשם
הבעש"ט הק' שלעתיד נברך ברכת
התורה ואז נקרא את המסעות שהיו לנו
כדרך שקוראים היום מ"ב המסעות של
בני ישראל במדבר, כולל כל הכשלונות
והירידות שהיו להם, אשר אף הם לא

לע"נ

האה"ח האדיא רחל בת ר' אהרן ע"ה
 נודב ע"י בנה הר"ר אהרן האלפערט הי"ו

לזכות

החתן **בנציון צבי בן חיה רבקה**
 והכלה **מרים פראדל בת דינה חיה ליבא**

לע"נ

האה"ח רחל בת ר' יהושע מרדכי ע"ה
 נלב"ע כ' סיון תשל"ח

יום ראשון פרשת קרח (שלח בחו"ל) - כ' סיון תשפ"ב

זוכין זה לזה על-ידי חיבור יחד שבטי ישראל

כגון לא תחרוש בשור וחמור יחדיו, לא תזרע כלאים, ומצוות מתנות כהונה וכו', וכן יש מצוות הנוהגות רק באנשים ולא בנשים.

ויעשו כולם אגודה אחת

אך התשובה היא שכולם מקיימים כל תרי"ג המצוות על-ידי מחברת הכללות (כיסודו של האוה"ח הק' פרשת פקודי), היינו על-ידי שכולם אוהבים זה את זה, כי על-ידי כן כולם נעשים מחוברים זה לזה, וכל מה שהאחד עושה נוקף לזכות כולם.

ונמצא שעיקר העבודה היא אהבת ישראל, ואיך יאהב האדם כל איש ישראל ואף מי שעשה לו עול? הן בשביל זה צריך שיהיה חזק באמונה בה', כי אז יבין שכל הסיבות הבאות אל האדם, בין על ידי חבירו בין על ידי שום נברא, הכל בהשגחה פרטית ממנו

בא חבוק והעמידן על אחת

ידועים דברי הש"ס (מכות כד, א) "בא חבוק והעמידן (את תרי"ג המצוות) על אחת, שנאמר (חבוק ב, ז): וצדיק באמונתו יחיה". וכל הרואה או שומע יתמה: הרי האיש היהודי צריך לכל תרי"ג המצוות אשר הן כנגד רמ"ח האברים ושס"ה הגידים ואיך יעלה על הדעת שתספיק לו מצות האמונה הגם שהיא אולי המצוה החשובה ביותר?

מבאר ב'תולדות יעקב יוסף' (פרשת קרח) כי הנה באמת תמוה איך יקיים האדם כל תרי"ג המצוות, הרי יש מצוות הנוהגות רק בכהנים, יש הנוהגות רק בלוויים ויש הנוהגות רק בישראלים, וכמו שכתוב סוף פרשה זו "ויאמר ה' אל אהרן בארצם לא תנחל וחלק לא יהיה לך בתוכם, אני חלקך ונחלתך בתוך בני ישראל", הרי שאין להם לכהנים כל אותן מצוות הנוהגות בארץ,

הנפש; אי-אפשר גם להיות בעל משפחה וגם להיות בישוב הדעת; אי-אפשר להיות בין אנשים ולהתבודד עם ה'. זה לא הולך ככה. או יש לך את זה, או יש לך את זה. זו המציאות, החיים מלווים בקשיים בלי סוף. הנה מי שמנהל מוסד, אינו מעלה בדעתו לרגע שיבוא יום ויוכל לשבת במנוחה בלי לעשות כלום, אלא יודע הוא שכל יום יצוצו קשיים חדשים שיצטרך להתמודד אתם. אף אנו בהיותנו בין בעלי בחירה, צצים לנו בלי סוף קשיים שלא צפינו מראש ושאיננו חפצים בהם...

כך יאמר האדם. אך האמת שהם דברי כפירה, כי למה תחשוב שאחרי שהקב"ה ברא עולם מושלם כל-כך כפי שמשתקף מהשמים והארץ וכל צבאם המספרים כבוד א-ל, דווקא בשבילך הוא יוצר כל-כך הרבה קשיים?

והאמת היא שזה דווקא השלמות, שהרי האדם נברא בשביל לזכך את עצמו. העץ והתפוח אינם צריכים לזכך את עצמם. רק האדם צריך לזכך את עצמו ולהתקרב אל ה' מיום ליום, וזה מתאפשר לו רק על-ידי כל אותם קשיים והתמודדויות.

הזמנה מילתא היא

אמור מעתה: כשהאדם קם בבוקר, הוא צריך להסתכל על הקשיים הממתינים לו כמתנות שהקב"ה מזמין לו - "כפי שהקב"ה מזמין לי עני ליתן לו צדקה, כדאיתא בזה"ק שזה מתנה לאדם, כך הוא מזמין לי נסיון באמונה,

יתברך, והגם שהלה בחר ברע, הנה הוא לא הפסיד מזה כלום, כי בין כך ובין כך היה הנזק מגיע אליי, ואם לא על-ידי פלוני, היה מגיע אליו בדרך אחרת.

זהו שאמר חבקוק: צדיק באמונתו יחיה, כי בשביל לקבל חיות מכל המצוות, צריך לאהוב כל בני ישראל, ובשביל לאהוב כל בני ישראל, צריך להיות בעל אמונה. ואמנם עבודה קשה היא, עבודה שלעולם אינה מסתיימת, אלא נמשכת עד סוף החיים.

כתפוח בעצי היער

ונבאר ענין עבודה זו. הנה כשנסתכל על הבריאה, נראה שלמות נפלאה. כשנסתכל לדוגמא על פרי העץ, נראה עד כמה מושלמת היא בצורתה, בצבעה, בקליפתה, בטעמה ובסגולותיה הבריאותיות. וכן כשנסתכל ברקיע ועל צבע התכלת שלו. כמה נעים הוא לעיני! הן אילו היה לו לרקיע צבע אחר, לא היה נעים כל-כך להסתכל בו. איזו שלמות! וכך הוא כל דבר כשמתבוננים בו.

הענין הוא שהאדם החי את החיים בלי התבוננות מיוחדת, אינו מרגיש שהוא חי בעולם מושלם. הלא תראה שהאדם המיושב בדעתו אשר כבר עבר קשיים והתמודדויות רבים ויש לו כבר נסיון החיים, בדרך כלל יאמר שהעולם רחוק מן השלמות כרחוק מזרח ממערב. על כל דבר יאמר: כך הוא העולם. אי-אפשר לקבל הכל. אי-אפשר גם להיות עשיר, וגם להיות בשלוות

והביא על זה מהספר "סידורו של שבת" בביאור לשון המדרש על הפסוק "מי הקדימני ואשלם" - מי עשה לי מזוזה אחת עד שלא נתתי לו בית. כפשוטו, הכוונה שכאשר האדם בונה בית, אח"כ כשהוא צריך לקבוע שם מזוזה, הוא יוצא לחפש אחרי סופר זול כדי שלא יצטרך להוציא מעות יותר מדי. אומר לו הקב"ה: הרי דירה שלמה נתתי לך, עכשיו כשאני מבקש ממך לשים מזוזה בפתח אתה מתקמצן?! אולם בסידורו של שבת פירש שהקב"ה שואל כמבקש - מי עשה לי מזוזה אחת עד שלא נתתי לו בית? רוצה אני לראות מי הוא זה שתחילה עושה מזוזה ואח"כ בונה בית ולא כפי שנוהגים תמיד לבנות בית ואח"כ לעשות מזוזה.

ומה הפירוש? הרי לכאורה אי-אפשר לעשות מזוזה לפני שבונים בית! אך הפירוש הוא שיש מי שבונה בית, ואז, בבואו להכנס לדור בו, הוא אומר: "איני יכול להיות גוי ולדור כאן בלי לקבוע מזוזה כהלכה, אלך לי לקנות מזוזה כדי לצאת ידי חובתי". אך יש מי שמשתוקק השתוקקות גדולה לקבוע מזוזה, לכן הוא הולך ובונה בית כדי שיוכל לקבוע מזוזה. הנה השתוקקותו גדולה וחשובה כל-כך ומקשרת אותו להשי"ת, עד שנחשב לו כאילו עשה מזוזה ואח"כ בנה בית. ע"כ מסידורו של שבת.

קיום המצוות על-ידי השתוקקות

אמר הגה"ק מסאטמאר: כל המצוות שבידי האדם לקיימן, בדרך כלל הוא

ואם אעמוד בנסיון, אעלה ואתקרב אליו". כך הוא צריך לראות כל דבר שנעשה לו בחייו כמתנה נפלאה, כאשר כל המתנות יחד מרכיבות את שלמות החיים. כאן הקב"ה עוזר לו להפטר מעבירה ישנה, כאן הוא מביא לו נסיון כדי להעלותו בדרגה או כדי ליתן לו איזו מתנה טובה. אמנם עכשיו אינו רואה מדוע הוא מתמודד עם הקושי; עכשיו עדיין חשוך לו, וכך באמת צריך להיות, כי אילו לא יהיה לו חשוך, לא יהיה לו נסיון, ואם לא יהיה לו נסיון, לא יוכל להתעלות.

נמצא שחיי האדם מושלמים יותר משלמות התפוח, כי התפוח אינו מגיע לשום מקום, ואילו האדם דווקא עם הקשיים והנסיונות שלו, מגיע לתכלית נפלאה.

מי הקדימני ואשלם

כעת נחזור אל ענין המצוות הנצרכות לנשמת האדם. הנה ידוע שכל מצוה אפשר להיעשות בעשיה בעלמא ואפשר להיעשות בחיות ולב, ובכן הקב"ה ברא את האדם באופן שלא יספיק בשביל נשמתו קיום המצוות בעשיה בלבד, אלא יצטרך לעשיית המצוות בחיות ולב.

כן ראיתי בתורת הגה"ק מסאטמאר זיע"א שנשמעה מפיו בהיותו על הספינה בדרכו לארץ הקודש בשנת תשט"ו פרשת קרח. הוא שאל אז מה יעשו הכהנים שאין להם חלק ונחלה בארץ ישראל, איך יקיימו כל המצוות התלויות בארץ.

היא, כי הקב"ה עושה הכל בשלמות, ואף כאן דווקא חוסר האפשרות מביא את השלמות. בלי זה לעולם לא היה קיים אותו מוח ולב, אותה התלהבות והשתוקקות, לקיום מצוה זו. אמנם צריכים עשיה, אבל צריכים גם השתוקקות. לכן עשה הקב"ה שיהיו ישראלים ויהיו כהנים, וסיבה יש מדוע הכהנים צריכים לקיים את המצוות בעבודת בית המקדש על-ידי עשיה דווקא והמצוות התלויות בארץ על-ידי השתוקקות דווקא והישראלים להיפך. כל אחד לפי שורש נשמתו עשה הקב"ה שיקיים חלק מהמצוות על-ידי עשיה וחלק מהן על-ידי השתוקקות.

יחד שבטי ישראל

הנה מי שיש לו ראש פתוח והסתכלות רחבה, עין טובה ואמונה בצדקת הדרך שבה הוא צועד מתוך ידיעה ששורשיה מגיעים עד לצדיקים הקדומים, הרי הוא יכול להאמין שיש עוד דרכים, כפי שיש י"ב שבטי י-ה, במקום אחד עוסקים יותר בסור מרע ובמקום אחר עוסקים יותר בעשה טוב, במקום אחד עוסקים יותר בפנימיות התורה ובמקום אחר עוסקים יותר בעשיה, צדיק אחד הולך לנוח בחצות הלילה וצדיק אחר משכים קום בחצות!¹

ובכן אז מתעוררת התשוקה בלב האדם לרכוש את כל המעלות מכל

מקיימן בעשיה בלבד. אך אותן מצוות שאין בידו לקיימן, דווקא מפני שאינו יכול לקיימן, הוא משתוקק אליהן, והשתוקקותו יש לה מעלה ושלמות מעבר לאלה שמקיימן מצוות אלו בעשיה.

כשנתבונן נראה כמה הדבר אמת ויציב. כשהאדם אינו יכול לקיים איזו מצוה, יש לו התלהבות גדולה, תשוקה ורצון - הלוואי, הלוואי שאוכל לקיימה. מה שאין כן, כשיש לו מצוה מוטלת לפניו ובידו לקיימה, שהגם שהוא עושה אותה, הוא עושה אותה מצות אנשים מלומדה. היה אפשר לראות זאת בתקופת הקורונה כשלא היה ניתן לנסוע למירון. הרגשים נסתרים מתעוררים בנפש האדם דווקא כשנערמים לו קשיים ומגלה שאינו יכול לקיים איזו מצוה.

הקב"ה נתן לנו שתי דרכים לקיים כל מצוה, האחת על-ידי עשיה והשניה על-ידי השתוקקות. אולם האחת בלי השניה אינה שלמות. לכן צריך שבני ישראל יאהבו זה את זה ויזכו זה מזה, כי כך יקבל זה עשייתו של זה וזה השתוקקותו של זה.

כמה נפלאים הדברים! בדרך כלל כשאין לנו אפשרות לקיים איזו מצוה, אנו רואים זאת כחסרון. וטעות גדולה

ז. כפי המסופר שהרה"ק ה'בני יששכר' זיע"א היה קם כל לילה בחצות ויושב וכותב עד אור הבוקר, ובכל אותו זמן לא היה לא אוכל ולא שותה, וכשהרגיש שהוא צריך להחיות את נפשו, היה מניס לפיו מעט קפה (קאווע) ופולט. לעומתו היה ה'שר שלום' מבעלזא זיע"א עולה על יצועו לאחר חצות הלילה, וכמה פעמים היו שומעים את ה'שר שלום' אומר בטרם עלתו על יצועו: "אה, הדינובער רב כבר התעורר, אפשר ללכת לנוח, כבר יש מי שיגן על העולם".

בליל שבת עד השעות הקטנות של הלילה, אין טוב מזה, אך היש טוב יותר מלקום בשעה שתיים קודם תפילת שחרית בשבת, ללמוד כמה דפי גמרא ולומר את כל ספר התהלים!?

ולמען האמת, אי-אפשר לוותר על שום דבר. כפי שצריך לקיים עשה טוב, כך צריך לקיים סור מרע, וכי יש להתעלם מזה?! אך למעשה, אי-אפשר גם וגם. רק ינסה האדם לשחק עם שעות השינה שלו ויראה שהוא נשאר קרח מכאן ומכאן. ומה העצה? העצה היא צדיק באמונתו יחיה, היינו שיבין שיש יהודים שבתחומים מסוימים הם יותר שלמים ממנו, וכך צריך להיות, כי אין אדם יכול להיות מושלם בהכל, כך שאינו צריך לברוח ממקומו בגלל שרואה שבתחומים מסוימים אחרים יותר שלמים ממנו, כי יתבונן ויראה שגם במקום זה שהוא שייך אליו יש מעלות רבות שאינן קיימות במקומות אחרים, אך יבין שהוא מוכרח להיות מחובר עם כל בני ישראל וכך תזכה נשמתו במעלותיהם.

זוכה בין לעצמו בין לאחרים

הגע עצמך! אם אתה אינך אומר כל ספר התהלים בשבת לפנות בוקר, האם לא תרצה לזכות למעלת אמירת כל ספר התהלים אז?! אתה יודע מה זה לומר כל ספר התהלים בשבת לפנות בוקר?! אל תוותר על זה! אל תתנתק מאלו שמקיימים דבר זה! אל תקרע עצמך מהם! אהוב אותם אהבת נפש והשתוקק אף אתה לאמירת ספר

המקומות גם יחד - "למה לא? הלוואי יהיה לי הכל! הרי זה הדבר הנאה ביותר". ניקח לדוגמא את הלילה. האדם יודע שהלילה מצאת הכוכבים ועד חצות חשוך מאוד, וכדי להאירו, צריך לעבוד עבודה גדולה, להתפלל ערבית ואח"כ ללמוד כמה שעות (כך אמר ה'בית אהרן' ז"ע"א שהצדיקים הראשונים כבר האירו את החצי השני של הלילה ועתה עלינו להאיר את החצי הראשון), ומצד שני האדם יודע שהחצי השני של הלילה, הוא זמן יקר מאוד, כי אז הקב"ה משתעשע עם נשמות הצדיקים ואז דוד המלך משורר זמירות ויורד שפע לעולם, והרי על-פי סוד אסור לישון ביום. ראוי לקום בחצות, ואולי מעט קודם כדי להיות כבר ער בחצות, אך בוודאי אין ראוי לישון ביום.

אולם אי-אפשר לעשות כל. מאוד נעים ונחמד לעשות הכל, אבל אי אפשר. וכן הוא לגבי כל דבר. קחו למשל דוגמא מסדר יומו של האם. הנה האדם בוודאי צריך ללמוד פנימיות התורה בשביל נשמתו, כמו כן הוא צריך ללמוד הלכה, שהרי הוא מוכרח לדעת את הדרך אשר ילך בה כדי שלא יעבור על איסורי תורה, וכמו כן הוא צריך ללמוד כל יום דף גמרא, וכן הוא צריך ללמוד חומש רש"י, ומה עם אור החיים הקי? ומה עם חזרה על הלימוד? וכן הוא צריך להתפלל ולומר הכל לפנייה ולאחריה, תפילת הנועם אלימלך, פרשת העקדה, פרשת התשובה, פרשת המן, תפילת בעל אור לשמים, וכן הלאה. כל דבר חשוב כל-כך לנשמה עד שאין טוב ממנו. לשיר שירות ותשבחות

האדם להיכנס למקום סכנה כדי לנסוע ממקום למקום.

והשיב על-פי הידוע מהאר"י ז"ל שעל-ידי חטא עץ הדעת נפלו נצוצות הקדושה ונתפזרו לארבע כנפות הארץ, ומאז מסבב הקב"ה שהיהודי יגיע לאן שהוא מגיע כדי להעלות משם את הנצוצות על-ידי שיתנהג שם כיהודי ויברך שם ויתפלל לה', וכן פירש **הבעש"ט הק'** לשון הפסוק (תהלים לו, כג) "מה מצעדי גבר כוננו ודרכו יחפץ", שהקב"ה מעורר חפץ באדם ללכת למקום מסוים. וכן מסופר על **אחד מהצדיקים** שאמר שיש שמסבבים מן השמים שהצדיק ייסע למקום נידח, והכל משום שמשמשו צריך להגיע לשם ולברך ברכת שהכל, וכשייסע הרבי - ייסע המשמש. והנה נצוצות יש שנתפזרו גם בים, לכן עשה הקב"ה שיצטרכו לנסוע בים, כי אז יעלו את הנצוצות.

והתבטא הגה"ק מסאטמאר, שבאמת צריך מסירות נפש בשביל להעלות נצוצות, ועכשיו שהמים הם מקום סכנה, הרי יש בכך משום מסירות נפש (ואפשר להוסיף בדרך צחות, שאלו שאין נוסעים על הים, מקיימים העלאת הנצוצות על-ידי ההשתוקקות שלהם לנסוע).

שלמות הבריאה

עכ"פ שמענו גם מזה לעניינינו שדווקא הקשיים והנסיונות תורמים לשלמות הבריאה. אילו לא היו לו לאדם נסיונות קשים בין אדם לחבירו, היה מדלג על חלקים רבים באמונה שלא

התהלים בשבת לפנות בוקר. יחד עם כן תבין שאף הם צריכים להשתוקקות, כי מי שאומר כל ספר התהלים בשבת לפנות בוקר, אינו שייך שתהיה לו כאותה השתוקקות שיש לך, שהרי זה נכנס כבר לסדר יומו. תקיים אתה את חלק ההשתוקקות ויקיים הוא את חלק העשייה, וביחד יהיה זה דבר שלם. וכמו כן כשאתה לומד גמרא בשבת בבוקר קודם התפילה, תכוון לזכות גם אחרים. וכן הוא בכל דבר.

אכן מדברי ה'תולדות' למדנו שבלי אמונה אי-אפשר להגיע לזה. אמונה פירושה - "זה טוב, זה מושלם, הקב"ה יש לו בריאה נאה הכוללת את כל בני ישראל לשבטיהם, איזה דרכים מאירות!". יש שמסתכלים על החסרונות ואומרים: "איזו בריאה מקולקלת - פשיטת רגל!". לא! בריאתו של הקב"ה לא פשטה רגל. עליך רק להתחבר אל האמת ואז תראה כמה שלמות יש בבריאה...

יורדי הים באניות

הגה"ק מסאטמאר שאל שם בעודו בספינה: לכאורה יפלא איך מותר להפליג בספינה, הרי יורדי הים באניות מברכים הגומל מפני שהיו בסכנת חיים והרי הלכה היא שאסור לו לאדם להכניס עצמו למקום סכנה, ולכאורה צריכים היו חז"ל לאסור את ההפלגה בים. והביא מה**נודע ביהודה ומעוד פוסקים** שמאחר שהוא דרך העולם לנסוע כן ממדינה למדינה, לא אסרוהו חז"ל. אך תמה על זה גופא למה עשה כן הקב"ה שעל-פי דרך העולם יצטרך

והעמידן על אחת, כי זה תלוי בזה, איך מגיע האדם לקיום כל תרי"ג המצוות? על-ידי קיום מצות ואהבת לרעך כמוך, ואיך יקיים מצות ואהבת לרעך כמוך? על-ידי האמונה.

אך תחילה לכל צריך האדם להבין שהעולם הוא עולם מושלם, וכל הקשיים הממלאים את העולם, אינם מגרעים משלמותו אלא מוסיפים (ואף היכולת לחטוא תורם לשלימות, כי כך יכולים לקיים מצות תשובה). וכשיסתכל האדם בהשקפה כזו, הלא יצליח גם בענייניו האישיים, כי הנה ידוע שיש הרבה עבודות מצריכות זו לזו, ולמשל, התורה צריכה לתפילה, כמו שאמרו חז"ל: מה יעשה אדם ויחכם? יישב בישיבה ויבקש רחמים ממי שהחכמה שלו, וכן התפילה צריכה לתורה, כמו שכתוב במשלי (כח, ט), מי שלומד לשמה ונעשה דבוק בתורה, הוא יכול להתפלל.

וכפי שהוא בתורה ותפילה, כך הוא בשאר עניינים, ולמשל, כדי שיקבל האדם הארת השבת, הוא צריך ללמוד תורה ולעשות מצוות ומעשים טובים בששת ימי המעשה ואף גם לזכור אז את יום השבת, וכן הוא צריך בשבת לעשות את המוטל עליו, להתלהט ולהתלהב בקדושת השבת, וכמו כן הוא צריך לחזק אז את שלום ביתו, ולטפל בילדיו כל אחד לפי דרגתו, כי אין הוא יכול להיאחז בשרעפים בשעת הסעודה ולהתעלם מבניו.

דוגמא נוספת: האדם צריך שתהיה לו היכולת לסגור את הגמרא כדי לגמול חסד באופן שאינו יכול להיעשות

היה מגיע אליהם. הוא חושב שהוא מאמין, כי הוא באמת משתדל לעבוד את ה' כדבעי, אבל עדיין צריך להגיע לאמונה שכאשר אחד עושה לו עוול, אין זה הוא, אלא אלוקים אמר לו קלל, ובוודאי הוא לטובתו. וכל זמן שלא יהיה לו נסיון אמיתי בין אדם לחבירו, לא יוכל להגיע לאמונה זו.

ובכן אשאלך: האם מדובר בחיים מלאי חסרון או שמא מדובר בבריאה מושלמת? וכעת בוודאי תהיה תשובתך שכל היום הקב"ה מזמין לך אפשרויות חדשות להתקרב אליו, ואם באמת תעבוד כדבעי לעמוד איתן בניסיונותיך, תרגיש את המתיקות כבר בעולם הזה, כי כך הקב"ה נותן למי שעובד אותו באמת, להרגיש טעם גן עדן בעולם הזה כלשון חז"ל עולמך תראה בחייך.

אכן מדברי ה'תולדות' שמענו שזה עוד יותר מזה. זה לא רק שעל ידי כן יהיה האדם בעל אמונה, אלא על ידי כן גם יזכה ליתן לנשמתו את כל תרי"ג המצוות. הרי אינו שייך במציאות שיקיים האדם את כל תרי"ג המצוות, ומצד שני נשמתו צריכה לכולן בלי יוצא מן הכלל, והדרך היחידה שנשמתו תזכה לכולן היא על-ידי אמונה זו שתעזור לו להתחבר לכל בני ישראל.

כל התורה על רגל אחת

כבר הבאנו פעם כעין זה מה'עריבי נחל' במעשה הגר שביקש ללמוד כל התורה על רגל אחת ואמר לו הלל מה דעלך סאני לא תעביד לחברך, שהוא על-פי מה שאמרו חז"ל בא חבקוק

- ואתפלג". אל תעשה כך. אע"פ שיש לך דברים להתגאות בהם, אל תתנתק מהאחרים, כי ברגע שתהיה לבד, לא יהיו לך תרי"ג המצוות.

אכן צריך לעבוד על זה הרבה, אבל יש לזכור **שכשעובדים על זה**, לא רק על אמונה עובדים ולא רק על בין אדם לחבירו, אלא **על כל תרי"ג המצוות**. מה גם **שזה מביא את האדם לידי ענוה, וכשיש לו לאדם ענוה, הוא זוכה גם מצד זה לקרבת אלוקים ולהשראת השכינה**. הרי בלי ענוה אין שייך במציאות להגיע לשום מקום. אם האדם סבור שהוא הענק וחוז' ממנו אף אחד אין לו כלום, הרי אין לו ענוה, ואם אין לו ענוה, אין לו כלום. יהיה האדם חלק מכלל ישראל שיש לו הרבה דרכים סלולים. מצד אחד יאמין באמיתות הדרך שבה הוא צועד ויזכה לאחרים מהדברים המיוחדים שיש בה, שהרי כולם צריכים לו, ומצד שני יזכור שהוא צריך לזכות מהדברים המיוחדים שבדרכים האחרות, וכך יזכו כולם בכל תרי"ג המצוות ויגיעו לשלמותם.

על-ידי אחרים, ומצד שני הוא צריך שתהיה לו היכולת שלא לסגור את הגמרא בעבור שום דבר בעולם. הנשמה צריכה לשתייה, היא חייבת את שתיהן ואי-אפשר להתעלם מזה.

ובכן, כל עוד לא יסכים לכך שיש הרבה דרכים בעבודת ה' ושיש בני אדם שהם טובים ממנו בתחומים רבים, גם את שלו לא יהיה לו. חוץ ממה שיחסרו לו חלקי העבודה שלהם, יהיו גם החלקים שלו לקויים, כי אם לדוגמא הוא נמצא במקום שמשקיעים בו בתפילה, עדיין הוא צריך גם לתורה כדי שתהיה תפלתו מתוקנת. **יישאר נא במקומו, אבל יזכור שהוא חייב לזכות גם בחלקם של אלה המשקיעים בתורה**, וכן הלאה על זה הדרך. ומעתה במקום להסתכל על הדור הזה כדור נחות, יראה איך כל הדרכים כבר סלולים ונהירים לכל, נהרא נהרא ופשטיה, ויתחבר עם כולם באהבה ואחווה.

להבדיל ממחלוקת קרח ועדתו

ה'תולדות' אומר: אל תעשה כמעשה קרח כמו שתרגם **אונקלוס** "ויקח קרח

יום שני פרשת קרח (שלח בחו"ל) - כ"א סיון תשפ"ב

מעלת קיום המצוות על-ידי השתוקקות

השתוקקות. וכשהאדם לומד סוגיא זו ורואה שכך אמרו חז"ל וכך דיברו הצדיקים, הוא מקבל חשק לזה, וכה יאמר: אם אני יכול לקיים את המצוה בפועל - אקיימנה בפועל; אם אינני יכול לקיימה בפועל - אשתוקק עוד יותר לקיימה וכך אקיימנה על-ידי ההשתוקקות.

חשב אדם לעשות מצוה

הנה חז"ל אמרו (ברכות ו, א): "חשב אדם לעשות מצוה ונאנס ולא עשאה - מעלה עליו הכתוב כאילו עשאה". יש שהאדם נאנס במשך כמה שנים ויש שהאדם נאנס במשך כל ימות חייו, זה כמו זה, **כל שישתוקק לעשותה ויתלהב בה, יעלה עליו הכתוב כאילו עשאה**. וכבר אמרו הצדיקים שמצוה כזו היא יותר שלמה, כי תמיד כשהאדם מקיים את המצוה בעצמו, יש וחסר בכונתו ובעשייתה לשמה, אבל כאן שהקב"ה משלים לו את חלק העשיה, אין בה שום חסרון. אך כאמור, לא רק מפני כך מעלתה גדולה, אלא גם מפני שהוא מקיימה על-ידי השתוקקות לבו.

העשיה מוכיחה על התשוקה

הדברים מגיעים לידי כך שבספה"ק "נועם אלימלך" (פרשת ויקרא) תמה מאחר שהקב"ה חפץ כל-כך בהשתוקקות

כי השביע נפש שוקקה

בשיעור הקודם ביארנו שיש שני אופנים לקיים מצוות, אפשר לקיימן על-ידי מעשה ואפשר לקיימן על-ידי השתוקקות. ונתבאר שאם אין לו לאדם אפשרות לקיים איזו מצוה, אך יש לו תשוקה ורצון לקיימה, יתכן שיש לכך מעלה על פני קיום המצוה על-ידי מעשה, ואולם האדם צריך לשניהם, כי מעשה המצוה דומה לגוף והתשוקה דומה לנשמה, וכשיש גם זה וגם זה, נעשית המצוה בשלמות.

ונתבאר עוד שמי שמקיים מצוה בפועל, בפרט אם הוא מקיימה תמיד על הסדר, בדרך כלל חסר לו תשוקת הלב. רק מי שאינו יכול לקיים את המצוה בפועל הוא יתכן שתהיה לו תשוקה חזקה ועצומה, ואכן לפעמים הקב"ה מונע מן האדם עשיית איזו מצוה, כי הוא חפץ בהשתוקקותו למצוה זו אשר לפעמים היא גדולה יותר מגוף המצוה.

כעת נרחיב יותר בסוגיא זו, כי היא נוגעת לכל אחד ואחד כשהוא נקלע למצב שאינו יכול לקיים מצוה מסויימת, שעליו להבין שיש לו עבודה חדשה. לא יתייאש מן המצוה ולא יסיח דעתו ממנה, אלא אדרבה, יבין שעכשיו רצון ה' שיקיימנה על-ידי

צדקה, שהרי הוא מוכן לשלם את המחיר על כך.

האדם אומר: "יש לי השתוקקות עצומה לקום באשמורת הבוקר, כי אז הייתי לומד גמרא ושופך את לבי באמירת מזמורי תהלים. אך מה אעשה שאני מוכרח לעלות על יצועי מדי לילה בשעה מאוחרת". ובכן, הבה ונראה אותך עושה זאת כשיש לך את האפשרות ללכת לנוח בשעה מוקדמת. אך מה? אינך רוצה ללכת לנוח מוקדם, ואם כן איך נדע שאתה באמת משתוקק לקום באשמורת הבוקר?...

נמצא שהגם **ההעשיה בפועל מוכיחה על כוונת הלב, כוונת הלב היא העיקר**. המחשבה וההתבוננות במצות תפילין ובמצות ציצית ובמצות ישיבת סוכה וכן הלאה, הן הן העיקר, וזהו **רחמנא ליבא בעי**. ובזה מובן שפיר שאם האדם אנוס, דהיינו שבאמת אינו יכול לעשות את המצוה בפועל, אך הוא עושה כל מה שביכלתו מתוך השתוקקותו לקיום המצוה עד לעשיה עצמה שממנה הוא מנוע, שבוודאי מעלה עליו הכתוב כאילו עשאה.

המתחסד עם קונו

הנה **בסידורו של שבת** (ח"ב ד"ד פ"ב) הביא מאמר **חז"ל** איזהו חסיד המתחסד עם קונו, ומפרש שאין הכוונה רק שהוא עושה חסד, אלא **שהוא אוהב חסד** כלשון ה**נביא** "אהבת חסד", וכמו שאמרו **חז"ל** (שבת קד, א) שהאותיות ג' וד' הן גומל דלים, ולכן גג הדלת

האדם, מדוע צוה לקיים את המצוות על-ידי עשיה, והרי עשיה היא דבר גשמי. ניקח לדוגמא את מצות תפילין, כשהאדם כורך רצועות של עור על זרועו, הוא **עושה מעשה גשמי בלבד**, ולכאורה **אין לו כדי להשפיע על מוחו ולבו, אלא אם כן יצרף לכך את הרצון לשעבד את מוחו ולבו** ואת הכוונה להזכיר לעצמו יציאת מצרים ולקשר את עצמו להקב"ה. הא לך **שכוונת הלב בעת קיום מצות תפילין, חשובה מהעשיה עצמה**, ואם כן מה ראה הקב"ה צורך לצוותנו על העשיה.

והשיב הרבי ר' אלימלך **שהסיבה שצריך את העשיה היא כדי להוכיח על התשוקה**. אם יש לו לאדם אפשרות לעשות איזו מצוה בפועל ואינו עושה, סימן הוא שאינו משתוקק, כי בדרך כלל כדי שהאדם יעשה איזו מצוה, מוכרח הוא להקריב איזה דבר בשביל כך. במקום לעשות את מה שהוא רוצה, הוא צריך לעשות את המצוה. האדם אומר: יש לי השתוקקות עצומה ליתן צדקה. אבל למעשה אינו נותן, למה? כי אינו מוכן לשלם את המחיר. אילו היה יכול ליתן צדקה מבלי לחסר מהונו מאומה, היה נותן צדקה כל היום. אבל עכשיו שזה בא על חשבוננו, אינו נותן. הנה אדם זה בוודאי מרמה את עצמו ואין בהתנהגותו כדי להוכיח שהוא באמת משתוקק להטיב לעניים בלי שום קבלת תמורה, אך ורק מפני שהקב"ה נותן ואף הוא רוצה ליתן צדקה כמותו. רק **כשהאדם נותן צדקה בפועל, אזי הדבר מוכח שהוא משתוקק ליתן**

לאמר שעליו לעבוד לפרנסתו. אין לו להתבלבל! אדרבה! יישאר בעבודתו כי זהו הדבר הנכון עבורו, ויחד עם כן ימשיך להשתוקק ולכסוף.

אכן בזה דייקא בני אדם טועים. הם סבורים שאם הם משתוקקים לאיזה דבר ואינם יכולים לקיימו בפועל, הם צריכים לעשות אחד מהשנים, או לוותר על ההשתוקקות, כי דברים בטלים היא, או להתעצב ברוחם משום שנגזר עליהם לעבוד לפרנסתם. טעות גדולה היא, כי **אם האדם משתוקק לדבר מצוה, הרי הוא מקיימה בעצם ההשתוקקות.** ואמנם הוא צריך לבחון עצמו בכל עת **אם הוא יכול** להוסיף יותר שעות ללימוד התורה, כי אם הוא יכול להוסיף ואינו מוסיף, סימן הוא שאינו משתוקק כפי שהובא לעיל מהנועם אלימלך, ומה לו כי ירצה לעזוב את מקום פרנסתו, תחילה ינצל את הזמן שיש לו ביני לביני ואח"כ יתחיל לדון בענין עזיבת מקום העבודה. אכן מעצת היצר היא שמרמה את האדם - "לא, לא, איני רוצה להוסיף עוד שעה של לימוד, רצוני לעזוב את העבודה לגמרי ולהשקיע את עצמי בתורה", אך אליבא דאמת, צריך האדם להישאר במקום עבודתו, ויחד עם כן **להשתוקק ללמוד תורה כל היום ומחמת השתוקקותו ינצל כל רגע פנוי ללימוד התורה.**

תרי"ג מצוות שמרתי

הנה ה'ח'תם **סופר'** (פרשת ויצא) הקשה על מאמר **חז"ל** "עם לבן גרתי ותרי"ג מצוות שמרתי", כי לכאורה אין האדם

מכוונת אל הדל, כי דרכן של גומלי חסדים לרדוף אחר דלים, וכל זה לגודל אהבת החסד. אף כאן, המתחסד עם קונו פירושו שלא רק עושה חסד עם השכינה בקיימו מצוה ועוד מצוה, אלא הוא רודף אחרי המצוות, משתוקק לעשותן ומתלהב ומתלהט בעשייתן.

וכבר הובא כעין זה בשיעור הקודם מהסידורו של שבת שהאדם צריך להקדים עשיית מזוזה לפני בניית הבית, וזאת על-ידי שישתוקק אליה קודם לבניית הבית, ומתוך כך יבנה את ביתו.

להוציא מלבם של טועים

עכ"פ עלינו להתרגל בביאור מאמר **חז"ל** חשב אדם לעשות מצוה ונאנס ולא עשאה, מעלה עליו הכתוב כאילו עשאה, שהעיקר בקיום המצוה הוא ההשתוקקות אליה. הנה מפני כך היה רגיל על לשונם של חסידים **שההכנה למצוה גדולה מהמצוה, כי כשהאדם מכין עצמו למצוה, הוא משתוקק וכוסף אליה וכולו נהפך לאיש אחר.** דבר זה נכון בין כשהאדם מקיים את המצוה בפועל ובין כשאינו יכול לקיימה בפועל.

הנה האדם יודע שהוא צריך לעבוד לפרנסתו, אך חושב לעצמו: "לו הייתי יכול לחבוש את ספסלי בית המדרש כל היום כולו... אני רוצה באמת, אני רוצה לעזוב את פרנסתי ולחזור לבית המדרש..." יתכן שיתבלבלו חושיו, כי רגע אחד ירצה לחזור לבית המדרש וברגע הבא ישאל כסף מנלן ויענה

לקיים מצות כאו"א, אבל איני יכול". כמה שהם מנסים לשלוח שלוחים אליהם לפייסם, הם מעלים חרס בידם.

וכך הוא בענין כל דבר. האדם רוצה להתפלל, אך אינו יכול כי הוא במצב של חולי, ויש לו תרעומת - "מה יש לו להקב"ה מזה שאיני יכול להתפלל? כאב גדול כל-כך הוא". פעמים הרבה הוא הכאב הגדול ביותר שיכול להיות. כבר שמעתי כן כמה פעמים מאנשים שאמרו כך: "זה שאין לי כלום בעולם הגשמי, אני מסכים. אך מה אעשה שגם רוחניות אין לי. הרי איני יכול להתפלל..."

אכן מדברי ה**צדיקים** שמענו שהאדם מקיים מצות התפילה על-ידי השתוקקות. הוא רוצה לדבר עם ה', הוא רוצה להתקרב אליו, הוא רוצה לשבח אותו, אבל אינו יכול. יידע האיש **שלפעמים השתוקקות זו שיש לו להתפלל גדולה במעלתה מתפילותיהם של אחרים** המוציאים אותן מפיהם. כך כתוב להדיא **בספרי הצדיקים**, והדבר מתיישב היטב על הלב, **שהרי עיקר התפילה הוא השתוקקות וקרבת אלוקים, והנה אף זה מגיע לאלה על-ידי השתוקקותו להתפלל**. רק שינוי אחד צריך האדם לעשות, **שלא להתעצב ולהתייאש, אלא יבין שהשתוקקותו מקובלת ומרוצה לפני ה'** והנה הוא אומר: הטבת עמדי, התחסדת עמי, ונחשב לך כאילו התפללת אלי.

נכספה וגם כלתה נפשי

הנה בספה"ק "קדושת לוי" (פרשת ויצא) על הפסוק "אנכי הא-ל בית א-ל",

יכול לקיים את כל תרי"ג המצוות, מה גם שידוע שלא קיים אז מצות כיבוד אב ואם כדברי חז"ל. והשיב ה'חתם סופר' שיעקב אבינו השתוקק כל-כך לקיים מצות כיבוד אב ואם ונחשב לו כאילו עשאה. וזהו תרי"ג מצוות שמרתי, **ישבתי וציפיתי ואמרתי מתי יבוא לידי ואקיימנה**, כמו ואביו שמר את הדבר, שפירושו שהוא יושב ומצפה לראות מתי יתקיימו חלומותיו של יוסף.

והאמת שיש הרבה מצבים שהאדם יכול לקיים מצות כיבוד אב ואם רק על-ידי השתוקקות, ולמשל, מי שהוריו כבר נפטרו, והגם שהוא יכול ללמוד בעבורם משניות וכו', עדיין הוא משתוקק לקיים מצות כאו"א למעשה באמרו: שמא לא עשיתי מספיק. או כמו כן מי שגר רחוק מהוריו וקשה לו לקיים מצות כאו"א למעשה, אך הוא משתוקק. וכן יש מצבים יותר קשים, כגון מי שהוריו אינם בקו הבריאות הנפשית, וכמו שסיפרו **חז"ל** במסכת ב"מ על רב יוסף שעלה לארץ ישראל מפני שאמו לא היתה בריאה בנפשה והיתה פוגעת בו, ולא היתה לו ברירה כי אם להתרחק ממנה, וכן נפסק להלכה. אבל הוא משתוקק לקיים מצות כאו"א. אינו מחזיר מנה אחת אפיים ואינו מזלזל בהוריו, אבל הוא רוצה לעשות יותר ואינו יכול. לדאבון לב, יש מקרים רבים כאלה. יש יהודים רבים יראים ושלמים שהקב"ה מנסה אותם בנסיון משונה כזה. פתאום נולד איזו קטטה שלא באשמתם ואינם יכולים לעשות בשביל זה מאומה. יש להם כאב גדול כל-כך - "הלוואי והייתי יכול

יסוד דברי ה'קדושת לוי' הוא, שכאשר האדם מקיים מצוה בפועל, היא תמיד תלויה ועומדת בזמן שיש לו, בכמה מוח וכמה כשרון יש לו. מה שאין כן כשהאדם אינו יכול לקיים המצוה, אז ישתוקק אל המצוה וקיומה לא יהיה תלוי כלל בשום דבר...

תיקון חצות ע"י השתוקקות

הנה אנו עומדים ומצפים זמן כה רב לבנין בית המקדש, ובכן כשיידע האדם איזה תיקון נעשה לשכינה על-ידי עשיית תיקון חצות, ישתוקק כל-כך - "הלואי אוכל לקום בחצות הלילה ולומר את כל הפסוקים והפיזטים, תיקון רחל ותיקון לאה", אבל למעשה הוא בשר ודם וצריך לנוח בלילה, ובכן המפני כך לא יחשוב כלל על הצורך בבניית בית המקדש?! למה לא יוכל לעשות תיקון חצות על-ידי השתוקקות? למה לא יעשה מה שבידו? וכבר היו מיראי ה' שעשו התיקון בחצות היום, וכן הוא יכול לעורר את השתוקקותו כשהוא מתפלל על בנין ירושלים בתפילת שמו"ע ובברכת המזון, וכפי שנתבאר לעיל שכאשר האדם משתוקק, חוץ מזה שנחשב לו כאילו עשה, עוד הוא מוצא כל מיני דרכים ואופנים איך לקיים דבר זה שהוא משתוקק אליו.

עכ"פ כלל הדבר הוא שההשתוקקות עצמה נחשבת כעשיה, ולפעמים הקב"ה דורש מן האדם רק השתוקקות. ולכן אין לו לאדם להלחם בזה, אלא להיפך, ירבה בשבח והודיה להשי"ת

כתב בזה הלשון: הלשון כמו הא-ל של בית א-ל (רש"י). הענין, למשל לפי הנראה יש בית לדור בו, והבית הוא הכנה אל האדם. כמו כן השראת קדושת המצוה, צריכה שיהא לה בית שתמצא מקום לשרות בו, והבית הוא מה שאדם מכין עצמו ולבו מכוון אל הבורא יתברך לעשות איזה מצוה קודם שעשאה, והכנה זו הוא בית לדור בו קדושת המצוה וכו' וזהו שאמר דוד המלך ע"ה (תהלים פד, ג) 'נכספה וגם כלתה נפשי לחצרות ה' לבי ובשרי ירננו אל א-ל חי', המכוון הוא כך, הכוסף וכלות נפש שלי לך, נעשה לחצרות ובית, לך השם. ואמר אחר כך 'לבי ובשרי' וכו', שבא לשרות בו, מאחר שעשיתי לו חצרות עם הכוסף שלי.

והוסיף עוד ה'קדושת לוי': הנה יש עוד בהכוסף מעלה יתירה, כי במעשה, אינו רק מה שעושה, דרך משל תפילין כשמניח, אז אין בידו אלא מצות תפילין, אבל הכוסף והתלהבות שיש לו להמצוה כדי לעשות נחת רוח להבורא, הוא כולל כל המצוות, ומעלה עליו כאילו עשאן לכל המצוות, כמאמר חכמינו ז"ל חשב לעשות ונאנס כו'.

וזו גם כן מה שאמר דוד (דה"א כב, יד) 'והנה בעניי הכינותי לבית ה' אלף אלפים' כו', פירוש כי מצות צדקה אי אפשר רק במתנות מעות, אך אני אפילו 'בעניי' הייתי מתלהב ואמרת מי יתן ואוכל לבנות בית לה', ובזה 'הכינותי אלף' כו', כי נחשב עלי כאילו עשיתי בפועל.

אינו רוצה ליתן? ותירץ: זה ידוע שכאשר האדם מקיים מצוה בכוונה, נברא ממנה מלאך שלם. אך כשמקיים מצוה מפני הבושה בלבד, נברא ממנה מלאך עם גוף בלי נשמה, ומאידך הרוצה לקיים מצות צדקה ואין לו מה ליתן, מחשבתו הטובה מולידה נשמת מלאך בלי גוף. ומאחר ובני ישראל נחשבים כגוף אחד, מצטרף מעשהו של זה עם מחשבתו של זה ונעשה מזה מלאך שלם. וזהו **מחשבה טובה הקב"ה מצרפה למעשה, שהקב"ה לוקח מחשבתו של זה ומצרפה למעשהו של זה, ונעשית המצוה שלמה. ולכן שניהם נקראים קדושים, כי אף זה שנותן בלי רצון, חלק יש לו בקיום המצוה בשלמותה.**

מעתה מי אינו יכול לקיים איזו מצוה, יידע איזו אחריות יש לו, איזה תפקיד נכבד מוטל עליו. כי הקב"ה צריך שבכל עת יהיו אנשים בעולם שרוצים בכל לבם לקיים מצוות ואינם יכולים, כדי שיוכל לקחת את מחשבתם ולצרפם למעשיהם של אלו העושים בלי כוונת הלב אשר לדאבוננו מצויים לרוב.

אכן זה יועיל לנו להבין (בהמשך למה שדיברנו בשבוע הקודם) שהבריאה היא בריאה מושלמת. האדם מביט ושואל: "למה עשה כן הקב"ה? הרי פלוני כל-כך רוצה ליתן ואינו יכול! פלוני כל-כך רוצה להתפלל ואינו יכול להניע את שפתיו מחמת חולי, או אינו יכול להתפלל מפני שיש לו חולי הפוגע בנקיון גופו, ומאידך פלוני מתהלך בריא

עבור שזיכה אותו לקיים את המצוה על-ידי השתוקקות.

יש חפץ בשברון לב

כן הביא בספר "שמע שלמה" שפעם במוצאי יום הקדוש היתה בדיחא דעתיה של הרה"ק רבי שלמה מקארלין זיע"א, והכריז: "אוכל לומר על כל אחד על איזה דברים התפלל בימי הרצון והרחמים, ועל מה נענה בשמים". ניגש אחד מהתלמידים וביקש שיאמר הרבי על מה התפלל. אמר לו רבו: "ביקשת שהקב"ה יזמין לך פרנסתך בעתה ובזמנה בלי שום טרדות כי רצונך לעבדו בלי דאגות וטרדות. ומה ענו בשמים? בשמים אמרו שיש חפץ בשברון לבך, ברצונך ותשוקתך לעבוד את ה', ועל כן ימשיכו להטרידך בטרדת הפרנסה" (לגירסא אחרת אמר לו: פון הימל וויל מען דיין קאפ דרייעניש).

יש שיש לו ואינו רוצה

וכאן המקום להביא יסודו של הרבי ר' זושא זי"ע. במסכת חולין (ז, ב) מסופר על רבי פנחס בן יאיר שלא רצה ליהנות מאחרים בנמקו: "ישראל קדושים הם, יש רוצה [ליתן] ואין לו [מה ליתן], יש שיש לו ואינו רוצה". ובתוספות שם תמהו הא תינח מי שרוצה ליתן ואין לו, כי לו נאה ולו יאה להקרא קדוש, אבל מי שיש לו ואינו רוצה, למה נקרא קדוש? ותירצו שאעפ"כ הוא נקרא קדוש משום שסוף סוף הוא מזמין את חבירו לאכול אצלו מפני הבושה. תמה על כך הרבי ר' זושא כי עדיין איך יתכן לקראתו קדוש אם

בהגיגי תבער אש

הרה"ק ה'בית אהרן' זיע"א היה פעם אצל חתנו בסאדיגורא וראה שהעולם אומר קטורת וקרבנות בלחש. אמר: דוד המלך אמר בתהלים (לט, ד) חם לבי בקרבי בהגיגי תבער אש דיברתי בלשוני. פירוש: חם לבי בקרבי - לבי מתחמם. בהגיגי - כשאני מעלה במחשבתי (מלשון הגיון). תבער אש דיברתי בלשוני - שמה שפעם היה בוער על אש המזבח, עכשיו אני יכול רק לדבר עליו בלשוני...

אכן כל אחד צריך לומר קרבנות באופן זה. האדם נזכר שפעם היו כהנים בעבודתם, ליום בדוכנם וישראל במעמדם. פעם היו רואים אור גדול והיום חשוך כל-כך. ומתוך כך הוא אומר את הקרבנות בהשתוקקות גדולה, ועל-ידי ההשתוקקות נחשב לו כאילו הוא מקריב קרבנות.

כלה שבירושלים וריח הקטורת

הנה חז"ל אמרו (יומא לט, ב): "כלה שבירושלים אינה צריכה להתבשם מריח הקטורת". פשוטן של דברים הוא שהריח התפשט על-ידי נס על כל ירושלים ואפילו הכלות לא היו צריכות להתבשם מפני שהיו מבושמות כבר מריח הקטורת.

אולם בעל "בני יששכר" פירש בספרו **אגרא דכלה** (פרשת קרח) בזה הלשון: "ונראה דמרמז מאי דאמרו **בזוהר הקדוש** דבאמירת פרשת הקטורת ממתקים גם כן הדינים כמו

כשור ועושה מה שעושה מצות אנשים מלומדה". שלמות היא. יש כאן שלמות. אמנם כן, אם כל אחד יחזור בתשובה, תתגלה השלמות יותר, אבל כפי שהוא עכשיו, מדובר בשלמות.

בית המקדש בזמננו

וכן הוא בענין ההשתוקקות לבנין בית המקדש שהוזכר בדברי ה'קדושת לוי'. ההשתוקקות שלנו זה אלפיים שנה לבניית בית המקדש, כשאנו מתפללים כל יום תקע בשופר גדול לחירותנו, ותחינה עינינו בשופר בציון ברחמים וכו' בונה את הבית השלישי בבחינה מסוימת. אנשים שואלים: "אם חשבון יש מתי יבוא המשיח ומתי ייבנה בית המקדש, מה יש להתפלל על זה?". אכן ההשתוקקות בונה את הבית כבר עכשיו.

כך כתב **מהר"ל** שמעצם זה שאנו רואים שבני אדם מתפרנסים, לומדים ומתפללים ומתקריבים אל ה', מוכח הדבר שיש עכשיו בית המקדש, כי בלי זה לא היה השפע מגיע לעולם. אמת נכון הדבר שאנו מחכים ומצפים שיהיה בית המקדש בתפארתו ויישבו בני ישראל איש תחת גפנו ותחת תאנתו, ולא יהיו חולים בישראל ויוכלו להשיג פי כמה וכמה. אבל גם מה שיש לנו, הלא הוא גדול ועצום, תורה ועבודה וקדושה, ואף אלה באות רק על-ידי בית המקדש. ואם תשאל: הרי אין לנו קרבנות. התשובה תהיה: יש, וזה מה שאנו עושים כל יום בבוקר כשאנו אומרים קרבנות ונשלמה פרים שפתינו. אנו לא רק אומרים, אלא גם משתוקקים.

כך הוא לענין בנין בית המקדש שהוזכר לעיל. כשהאדם משתוקק לכך, הגם שאין בית המקדש יכול להיבנות היום בגלל חשבונות מסוימים, כגון מפני שבני ישראל עדיין צריכים לחזור בתשובה וכיו"ב, הוא בונה בחינת בית המקדש על-ידי השתוקקותו.

מסופר על הגה"ק רבי שלום שרעבי זצ"ל שפעם התפלל עם תלמידיו בדביקות גדולה, היה זה ביום שני או חמישי שאומרים בו סליחות, וכשהגיעו לפסוק "עד מתי תפארתך ביד צר", לא היו יכולים לאמרו, כי הרגישו שבת המקדש כבר עומד בתפארתו. אכן כן, על-ידי ההשתוקקות שלהם, הגיעו למדרגה גדולה כל-כך.

יאוש שלא מדעת

הן כל אחד יש לו דברים רבים כל-כך שהוא רוצה להגיע אליהם. **במקום להתייאש, יחזק את השתוקקותו.** אפילו ענין החזרה על הלימוד. האדם הרי מחויב לחזור על תלמודו, ומה עושה האדם בדרך כלל? הוא מבטיח לעצמו שוב ושוב שיום יבוא ויחזור על כל מה שלמד. הוא מנסה מכאן ומנסה מכאן ושום דבר אינו מחזיק לאורך זמן. הנה הדבר פשוט שצריך להתפלל על זה הרבה **ממי שהחכמה שלו ויחד עם כן לעשות כל מה שאפשר על-פי הטבע,** אבל יש עוד חלק בזה והוא **שישתוקק האדם לזה כל היום,** ואז כשילך ברחוב יחזור לכל הפחות על שתי הלכות שלמד, וכה יאמר: "רצוני לחזור, ויודע אני שאני מחויב לחזור, אך איני רואה איך זה

שהיו ממתיקים בעשיית הקטורת ממש. והנה האמירה נקראת רק ריח קטורת וריחא מלתא היא (פסחים עו, ב), וזהו שאמר כלה שבירושלים, היינו הכלה העליונה שכנת עוזנו השוכנת עדיין בירושלים ומעולם לא זזה משם, אינה צריכה להתבשם, כלומר להמתיק הדינים, כי **מריח הקטורת בלבד מספיק להמתיק הדינים אפילו בלא עשיה.**

וחזר וכתב כן בספרו "אגרא דפרקא" (ל"ו): אם אומר פיטום הקטורת ככוונה אחר תהילה לדוד, מתיש כח הס"מ ומסיר כל חיותו, ואפילו נמסר גזר דין בידו עליו להמתיתו או על אחד מבני ביתו, מתבטל הגזר דין בכח פיטום הקטורת... וכבר דיברנו פירוש הגמרא 'כלה שבירושלים אינה צריכה להתבשם מריח הקטורת', היינו כלה העליונה השוכנת בירושלים אינה צריכה להתבשם היינו להמתיק דינים, אפילו מריח הקטורת, היינו בזמן הזה שאין קטורת בפועל רק אמירת הקטורת, היינו ריח הקטורת.

הנה אף זה מהאי טעמא. **כשאין האדם יכול לקיים את הדבר עצמו, יכול הוא להשתוקק אליו ולעבוד את ה' על-ידי ההשתוקקות, וזה נחשב לו כעושה מעשה.** האדם נעמד ואומר: "להקריב קרבן איני יכול, אבל לומר את סדר הקרבנות אני יכול, ובכן, אומר את סדר הקרבנות ואדמה את עצמי כעומד בבית המקדש והלויים מעוררים אותי בתשובה". **כך יעורר בלבו את התשוקה ויחשב לו כאילו הקריב קרבנות.**

וכפי הנראה אתה חפץ בהשתוקקות שלי, והנה יש לי.

כך כתב ה'קדושת לוי' שהאדם יכול לקיים מצות סוכה או שופר כל השנה על-ידי השתוקקות, כי רק מעשה המצוה מוגבל בזמן, אך לא ההשתוקקות.

אכן כשהאדם יודע שיש להשתוקקות מעלות רבות על פני העשיה בפועל, כשהוא רואה שאינו יכול לקיים את המצוה בפועל, הוא מתחזק והולך בהבינו שתפקידו כעת הוא לעורר את השתוקקותו. אך יצטרך להזהר שלא לבוא לידי גאות לחשוב שהוא עדיף מאחרים, כי אם תהיה לו מחשבת גאווה, לא תהיה השתוקקותו השתוקקות אמיתית, כי השתוקקות נובעת מענוה - "איני יכול... הלוואי הייתי יכול... אעשה כל מה שבעולם כדי שאוכל לעשות את המצוה".

כך לימדונו הצדיקים כל הדורות שהאדם יידע בכל מצב שהוא נמצא שהקב"ה רוצה ממנו רק מה שהוא יכול לעשות לפי מצבו, אך בשום אופן לא יסתלק וילך, אלא יקיימנו באופן של השתוקקות. וכך מתקיימות כל תרי"ג המצוות וכך נעשה אחדות בכלל ישראל. ותן לחכם ויחכם עוד, כי כשיתבונן האדם, יראה שיש הרבה דברים שהחליט בלבו שאינו יכול לעשותם והתייאש מהם. אין הוא משתוקק לצדקה כי אין לו כסף. כשבאים להתרימו לדבר מצוה, הוא מגחך - "שאני אתן לכם צדקה? הצחקתם אותי! הלא אני יכול ליטול צדקה לעצמי, שהרי בעל חוב גדול

דוחס זאת לסדר יומי, על כן אני לכל הפחות משתוקק".

יש בני אדם שמגיעים להחלטה: "אם אי-אפשר לחזור על הלימוד, איני צריך", וכך הם מתייאשים והולכים להם. למה לך להתייאש? השתוקק לזה וזכור כמה הקב"ה נהנה מזה.

בכיה של אהבה

הנה חז"ל במסכת חגיגה שנינו (ה). א: על שלשה הקב"ה בוכה ואחד מהם על שאי-אפשר לעסוק בתורה ועוסק. ויש כמה אופנים לפרש זאת. יש מפרשים שהכוונה למי שאין הקב"ה רוצה שילמד, אם מפני שהוא אדוק בעבירה ולרשע אמר אלוקים מה לך לספר חוקי, אם מפני שהוא צריך לעסוק עכשיו בדבר אחר והרי הוא משתמש עם התורה כדי להשתמט מתפקידו. אך שמעתי פעם פירוש שהקב"ה מוריד דמעות של אהבה, דמעות של קרבה - פלוני אינו יכול ללמוד, אבל הוא מתאמץ ללמוד בכל זאת. אם הוא יכול ללמוד במחשבה - הוא לומד במחשבה; אם הוא יכול לנצל כמה רגעים בין לבין - הוא מנצל אותם. הוא עושה כל מה שהוא יכול כדי שתהיה לו שייכות לתורה אע"פ שבשמים מעידים עליו שהיא בבחינת 'אי-אפשר'. על אדם כזה הקב"ה בוכה בכיות של אהבה.

ובכן יש בכח האיש היהודי לעורר בכיה זו אצל הקב"ה באמצעות כל השתוקקות שיש לו לדבר שבקדושה. הוא מדבר אל הקב"ה ואומר: רוצה אני,

איני כהן, אבל אני משתוקק לעבוד
עבודה בבית המקדש. כל מצוה יכול
האדם לקיים בהשתוקקות, ואז הוא
נעשה באמת קרוב לה', כי כל מצוה יש
לה את הקרבת האלוקים המיוחדת
שלה ועל-ידי ההשתוקקות הוא טועם
טעם כולן.

אני". טעות! השתוקק למצות צדקה.
עשה מה שאתה כן יכול. אם אינך יכול
ליתן כסף, תן חיוך. הכלל הוא ששום
מצוה מתרי"ג המצוות אינה מנועה מן
האדם. ותרי"ג מצוות שמרתי - על-ידי
שאני יושב ומשמר על המצוות, אני
מקיים אותן. הלוואי אוכל להיות כהן.

מדור עיון תפלה

לזכות יחזקאל זאב מאיר בן מלכה צפורה
פטרון מדור עיון תפלה

לע"נ

הרה"ח ר' ישראל ב"ר אברהם דוד ז"ל

יום רביעי פרשת שלח (בהעלתך בחו"ל) - ט"ז סיון תשפ"ב

עבודת התפילה בציבור במשנת ה'בית אהרן' זי"ע ט

הציל את העולם. אמר: מו"ר רבי שלמה מקארלין היה התפילה עצמה, ואני אומר ואני תפילה. סיים ה'בית אהרן': ועכשיו אני אומר ואני תפילה.

חתנו הרה"ק רבי אברהם יעקב מסאדיגורא זי"ע"א אמר לאחר הסתלקותו של ה'בית אהרן': הקב"ה יושב וממלא שנותיהם של צדיקים. חותני חי שבעים שנה ושבע עשרה יום (נולד בער"ח סיון והסתלק ב"ז סיון), ובאותם שבע עשרה ימים עדיין התפלל את תפילותיו (זאת למרות שבארבע שנותיו האחרונות היה חלוש מאוד). עוד אמר הרה"ק מסאדיגורא לחסידיו: הקשיבו לתפילת חותני הקדוש, כי תפילות כאלה לא תשמעו עד ביאת המשיח.

דער סידור'ל פון די וועלט

ידועה ומפורסמת עבודת תפילתו של הרה"ק ה'בית אהרן' מקארלין זי"ע שהיתה גדולה ועצומה עד מאוד. כשנסתלק לגנזי מרומים, אמר הרה"ק מצאנו זי"ע"א: "מ'האט אונז צו גענומען דעם סידור'ל פון די וועלט" [לקחו מאתנו את הסידור של העולם]. אף ה'בית אהרן' עצמו העיד על עבודת התפילה שלו, וכה סיפר: שמעתי מאבי הרה"ק רבי אשר הגדול מסטאלין זי"ע"א שבזמנו של מורו ורבו הרה"ק רבי שלמה מקארלין הי"ד זי"ע"א היה קטרוג גדול על העולם כי התפילה רצתה להסתלק מן העולם משום שבני אדם מזלזלים בה, והודיע הוא שהוא לוקח על עצמו עבודת התפילה וכך

ט. נמסר לכבוד הילולת הרה"ק ה'בית אהרן' מקארלין זי"ע.

י. ה'בית אהרן' היה מבקר מפעם לפעם אצל חתנו הרה"ק מסאדיגורא לכבוד שמחות משפחתיות ועוד, פעם כבדו להתפלל מוסף לפני העמוד, ואז אמר לחסידיו מה שכתוב בפנים.

שהתחיל להתלוצץ על ה'בית אהרן'. מיד קם אחד מהחבורה והשתיקו - "עליו לא תדבר". והסביר הסיבה להתנגדותו כי פעם הזדמן לו להיות בפינסק בערב יום כיפור ובעת סעודת המפסקת נכנס אל ה'בית אהרן' וראה שהוא שותה ושותה מהי"ש עד שהבקבוק נהפך ללבן ופני ה'בית אהרן' נהפכו לאדום. אח"כ כשה'בית אהרן' רצה לקום מסעודת המפסקת, היו צריכים להחזיק בו מימין ומשמאל. כשראה שהרבי נראה כפי שנראה, שאל מהחסידים מי ייגש בפני העמוד לכל נדרי, וכשאמרו לו שהרבי ייגש, תמה - "היתכן?! הלא הוא שתוי לגמרי!". אולם כשהגיע לבית הכנסת, פתאום ראה את ה'בית אהרן' נכנס ופניו חיוורות, ואילו לא היו אומרים לו שזה אותו איש שראה מקודם, לא היה מאמין. וסיים האיש המתנגד: "כשהצדיק הגיע לברכת שהחיינו, נמס לבי מרוב תענוג. האמינו לי! מוכן אני להפטר מן העולם ובלבד שאשמע עוד פעם אחת אותה ברכת שהחיינו".⁸ ושוב הזהיר האיש כשהוא דופק על השולחן - "על צדיק זה לא תדברו בשום פנים ואופן". ודפיקתו על השולחן חזקה היתה כל-כך, עד שכל הכוסות שהיו שם על השולחן, נפלו ונשברו.

את כל זה סיפר החסיד בנוכחותו של ה'בית אהרן', וה'בית אהרן' ברצותו להקטין את המעשה, אמר: "נו, אין דער יוגנט האבן מיר געדאוונט" [בצעירותי הייתי מתפלל].

יא. נכדו הרה"ק רבי ישראל מסטאלין ז"ע הגיב לשמע סיפור זה, "ער האט זיך צו הויך געוואונטשן" [הוא השתוקק לדבר מידי גבוה, המחיר אינו מספיק].

קירות הבית עם קירות הלב

בט"ז סיון תרל"א, שנה ויום לפני הסתלקות ה'בית אהרן', נערכה חתונת הרה"ק רבי ישראל מטשארטקוב זיע"א נכד הרה"ק מרוז'ין זיע"א שנשא את בת דודו הרה"ק מסאדיגורא זיע"א אף היא נכדת הרה"ק מרוז'ין. בחתונה השתתף ה'צמח צדיק' מוויזניץ זיע"א חתן הרה"ק מרוז'ין והביא עמו את נכדו ה'אהבת ישראל' זיע"א שהיה אז בן י"א. כעבור שנים היה האהבת ישראל מדבר בערגה על חתונה זו שזכה להכיר בה הרבה צדיקים וביניהם גם את ה'בית אהרן' סבה של הכלה. אמר ה'אהבת ישראל': "ראיתי אז את ה'בית אהרן' מתפלל עם החסידים שלו, און מיט מיינע פליישגע אויגן האב איך געזעהן אז די ווענט דאווינען מיט" [ובמו עיני חזיתי איך הקירות מתפללים אתם].

אכן כח היה בתפילתו של ה'בית אהרן', בחיותו, התלהבותו ודביקותו, לכבוש לבות כל הסובבים, ואף גם של המתנגדים (כפי שנראה מהסיפור הבא) ולהפכם לאנשים אחרים.

בעל כרחו יענה אמן

פעם אמר ה'בית אהרן' לחסידים: "ספרו איזה מעשה מצדיקים, ואפילו ממני". פתח חסיד אחד וסיפר: פעם נקלעתי לאיזה בית מציגה על אם הדרך והיתה שם קבוצת אנשים מתנגדים שהתלוצצו מצדיקי הדור. היה שם אחד

אמירת שלום עליכם, אמר לו ה'בית אהרן': "רצוני לומר לך שני דיבורים, אך מה אעשה וטרם התפללתי, על כן אשאלך אם תוכל לשבת כאן על הספסל עד שאסיים את תפילתי ואז אגיד לך".

הבחור הסכים וה'בית אהרן' התפלל בנעימות ובקול נמוך [שלא כדרכו]. תפילת ה'בית אהרן' עשתה רושם עז על הבחור וכבשה את לבו. כשסיים, ניגש הבחור אל ה'בית אהרן', וה'בית אהרן' אמר לו שני מילים בלבד בלשון שאלה: "וואס טראכסטו?" [מה אתה חושב?]. השיב לו הבחור: "איך טראכט שוין צו בלייבן דא" [אני חושב כבר להישאר פה]. אמר לו ה'בית אהרן': "א ברכה אויף דיין קאפ. בלייב דא מיין קינד" [ברכה תחול על ראשך. הישאר פה בני].

נשאר הבחור אצל ה'בית אהרן' וכל שבת ומועד הושיבו ה'בית אהרן' לצדו וקרבו בכל מיני קירוב. כך נמשך הדבר שלוש שנים. בתום שלוש שנים, אמר לו ה'בית אהרן': "עכשיו אתה יכול כבר לנסוע ולשהות בכל מקום שאתה חפץ, אך בכל מקום שתהיה נפשם בהם תתעטף - זאלסטו זיך איינוויקלען צווישן חסידים [תהיה תמיד (מעטף) בין חסידים].

המספר כותב: "שמעתי את הסיפור מפי הבחור בעל המעשה שכבר היה אז זקן. הכרתיו היטב והיה חסיד וירא שמים כל ימיו. אונז אלעמען צו לאנגע יארן [הלוואי שאנו נזכה להיות יראים כמותו]". עוד הוא כותב שה'בית אהרן'

תפילה היורדת חדרי בטן

עוד סיפר אחד מהחסידים: חסיד היה לו ל'בית אהרן' בשם רבי יונה לייב שהוא ואשתו נפטרו בדמי ימיהם, והותירו אחריהם עלם צעיר יתום מאב ואם, ובהיותו בודד בעולם, התחיל להתדרדר. בגיל ט"ו השכיר עצמו לאיזה גוי (דייטש) שהחזיק בבעלותו סירה קטנה, והיה מצטרף אליו תמיד בהפלגותיו בנהר, והצער היה גדול לראותו הולך מדחי אל דחי כשהוא הולך ומתרחק מן הדרך המסורה. הגיע הדבר לידי כך שהבחור נשא עיניו בבת הגוי וביקש להתחתן אתה, והגוי הסכים בתנאי שישתמד ר"ל.

כשהחסידים שמעו על כך, דאב לבם בזכרם עדיין את אביו שהיה מחשובי החסידים ירא שמים מרבים. באו החסידים אל רבם ה'בית אהרן' וסיפרו לו על כך. אמר להם ה'בית אהרן': "כשהבחור יהיה כאן בעירנו, תראו לעשות הכל כדי להביאו אלי".

החסידים המתינו לשעת הכושר, וכשזו נקלעה לידם, הפצירו באותו בחור שיבוא אתם אל ה'בית אהרן', אך הלה הבין שה'בית אהרן' רוצה להוכיחו וסירב. שלח ה'בית אהרן' לומר לו שאינו רוצה כי אם להגיד לו שני דיבורים - שני דיבורים ותנו לא.

ה'בית אהרן' עמד אז קודם תפילת שחרית, והמתין לבואו של הבחור, וכיון שנתאחרה השעה, הודיע לקהל שיתפללו בלעדיו והוא יתפלל אחר כך [שלא כדרכו]. הבחור הגיע ולאחר

"לנו זה לא יקרה ווייל מיר פיליווען תפילה בציבור" [אני לא ישבתי, כי משגיחים על תפילה בציבור].

על מיטת חליו - כי חולת אהבה אני

החסיד רבי צבי הירש מרגליות [קריניקער] ז"ל¹ היה מספר שבערוב ימיו נעשה ה'בית אהרן' חולה מסוכן והוצרכו לנתחו, והרופא אמר שלאחר הניתוח יצטרך להשאיר מורדם במשך י"ב שעות. ביקש ה'בית אהרן' שיתפללו מנחה גדולה ומיד לאחר מכן יבצעו את הניתוח, ובחצות הלילה ימתינו ליד חדרו מנין אנשים כדי שבקומו מתרדמתו יוכל להתפלל תפילת ערבית בציבור. חסיד אחד הופקד על כך, ושמו הרה"ח ר' אברהם יצחק ז"ל מדובראוויץ מגדולי חסידי אביו. אך למעשה, התאחרה השעה וכשה'בית אהרן' התעורר מתרדמתו, כבר התפזרו. מה עשה אותו חסיד? הוא אמר לבית אהרן שהיה מאחורי הווילון שמתחילים תיכף תפילת ערבית, וכך התחיל לומר קדיש וברכו וכל סדר התפילה כאילו היה שם מנין. לאחר התפילה שאלו ה'בית אהרן': למה התפללו בשקט? ענה לו החסיד שבגלל חולשתו של הרבי, לא רצו להכביד עליו בקולם.

אולם כעבור זמן התחיל לבו נוקפו על שרימה את הצדיק. הלך אל ה'בית אהרן' והתוודה בפניו - "את חטאי אני מזכיר היום, התפללתי לבד, לא היה שם

אמר בשיחה אחת שזכות אביו (ר' יונה לייב) סייע לו הרבה.

ודבריו חיים וקיימים

ה'בית אהרן' הזהיר הרבה להתפלל בחיות ובהתלהבות, כי דיבור היוצא בחיות יש לו כח גדול. בספר ה'בית אהרן' נדפס לקוטים מפתגמי אביו רבי אשר שאמר: **"כל דבר שהוא בחיות בוודאי אינו נאבד, כמו שאומרים ודבריו חיים וקיימים** (כשהם חיים, אזי הם קיימים)".

פעם שמעוהו מברך אשר יצר בניגון של הלל. אומר לחסידים: "וואס מיינט איהר קינדערלאך? **יעדער הייליג ווארט דארף מען זאגן אזוי ווי מ'זאגט הלל**" [מה אתם חושבים בניי? כל דיבור קדוש צריכים לומר כמו שאומרים הלל].

תפילה בציבור

עוד יש עבודה בענין התפילה שה'בית אהרן' הזהיר עליה הרבה, והיא עבודת תפילה בציבור, וכן יש כמה וכמה פעמים בספר ה'בית אהרן' שהעיקר הוא תפילה בציבור, וכן כתוב שם שלתפילה בציבור יש כח כמו לתפילת צדיק הדור. כשרודפיו הלשינו עליו והזמינוהו לחקירות, אמר: "איני ירא, בטוח אני שלא יוכלו לאסרני, ווייל מיר פיליווען תפילה בציבור" [בגלל שאנו משגיחים על תפילה בציבור]. גם לאחר זמן כשדיבר עם אחד מקרוביו הצדיקים שנשתחרר מבית הכלא, אמר:

יב. מחסידי ה'בית אהרן', עלה לעיה"ק ירושת"ו והיה שם לאחד ממעתיקי השמועה חנין דורות של אברכים חסידי קארלין בדרכי עבודת ה'.

ויעשו כולם אגודה אחד

אחד מגדולי תלמידיו הרה"צ רבי **יעקב רבי מאנעליס** זצ"ל^א המשיל את מעלת התפילה בציבור לאדון השולח את עבדיו להביא לו עצים מן היער, שאם הם מביאים את העצים ביחד, אזי אפילו אחד מהם הביא עצים גרועים שאין האש נתפסת בהם יפה, מדליקים את כל העצים יחד והאש בווערת בכלם, ואז האדון שמח וכולם מקבלים את משכורתם, כולל עבד זה שרימה את אדונו. אבל אם האדון שולח עבד אחד להביא עצים לבדו והוא מביא עצים גרועים, אזי האדון כועס עליו ומענישו. אמר רבי יעקב: כשמתפללים יחד, נדלקת האש בין כולם ובווערת יפה.

אפשר לראות כן כשאנשים רבים משוררים יחד, שאפילו יש ביניהם כמה שאינם יודעים לשיר יפה, קולם נבלע בין האחרים והשירה יוצאת יפה. מה שאין כן אם מעמידים אחד בלבד לשיר 'סולו', כי אז אם יהיה צרוד ולו במעט, מיד זה יצרום את האוזן, ואם יזייף או יעבור מטון לטון, זה ירגיז את השומעים ויש שיצטרכו לאטום את אזניהם.

אף כאן, כשהאדם בא להתפלל לה', לשיר ולבקש, איך יוכל? הרי הוא מלא עם פרשיות וחבילות! אך כשהוא יודע שהוא נמצא יחד עם ציבור אנשים, הוא יכול להיות רגוע, כי ביחד תצא שירה יפה.

איש חוץ ממני". אמר לו ה'בית אהרן' בלשונו: "לאנג לעבן זאלסטו, האסט מיר מחייה גיווען. מיר ווייסן נישט צו מיר וואלטן דאס אויס געהאלטן. גוט האסטו געטאהן" [תאריך ימים, החיית אותי. איני יודע אם הייתי שורד את זה. טוב עשית]. לגרסא אחרת הוסיף לו: דער זכות זאל דיר ביישטיין בזה ובבא [הזכות יעמוד לך בזה ובבא].

יתאמץ בכל כוחו

במכתב שנדפס בספר ה'בית אהרן' (קנא, א) הוא כותב: "ולפי דעתי שתפילת הציבור יש בכוחה לתקן כל התיקונים וכל העליות וכל ירידות השפע כמו הצדיקים הקדושים שהיו יודעים ומכוונים ומייחדין ומתקנין את כל התיקונים". וכן איתא שם בסדר היום: "יתאמץ בכל כוחו להתפלל בציבור".

צריך להבין שההשתדלות החזקה ביותר שהאדם יכול לעשות כדי להזיז דברים, היא לעבוד עבודה בתפילת שחרית. הרי תפילה זו מסודרת הכל כדי להביא שפע לזה העולם, וכפי מה שהאדם משקיע בה לעובדה כראוי, הוא מוריד שפע לעולם.

ועל זה כתב ה'בית אהרן' שברור לו שכפי שהצדיקים יכולים לתקן בתפילתם כל מה שצריך, כך צריך האדם לדעת **שבעצם זה שיש מנין אנשים שמתפללים יחדיו, נעשים אותם תיקונים** ועל ידי כן השפע בא לעולם.

יג. חתנו של הרה"ק רבי צבי בן הבעל שם טוב הק' זי"ע, ובנו של הרה"צ רבי מנחם מנלי דודו של רבי אהרן הגדול מוקארלין זי"ע, נלב"ע כ"א כסלו [תקצ"ד] בעיה"ק טבריא ת"ו ושם מנו"כ.

הוה אמינא דטב ליה להתפלל ביחיד
מלהתפלל בחברת בני אדם שאין דעתו
נוחה מהם.

ועוד שם: עוד יש טעם אחר, דאין
ראוי לאדם שיתפלל אלא במקום שלבו
חפץ, כי היכי דאמרינן אין אדם לומד
תורה אלא במקום שלבו חפץ.

נרחיב מעט בביאור דבריו, כשהאדם
מתרגז, כאן מתפללים מהר מדי, כאן
מתפללים לאט מדי, אין שייך שלבו
יתלהב, שהרי אנו מכירים את עצמנו
ויודעים איך כל דבר קטן מוציא אותנו
משלוותנו. ואם בגמרא אנו רואים
שכשיש שיכר בבית אי-אפשר להתפלל,
כל שכן כשיש לו לאדם טינה בלב על
מי שעומד בשולחן שלפניו או על הבעל
תפילה או על הבעל תוקע. לכן צריך
שיתפלל האדם במקום שלבו חפץ
דווקא, דהיינו במקום שאין לו טינה על
אף אחד, כמו שאמרו שאין אדם לומד
תורה אלא במקום שלבו חפץ וממי
שלבנו חפץ.

נחה עליו רוח ה'

ומבאר הרדב"ז: וטעמו של דבר, כי
בהביט האדם אל מי שדעתו נוחה בו,
נפשו מתעוררת אל הכוונה השלימה
ודעתו מתרחבת ולבו שמח ונחה עליו
אז רוח ה' כענין שאמרו בנבואה.

עוד אמרו בספרי החכמה"י כי בהיות
האדם מתכוון אל רבו ונותן אליו לבו,
תתקשר נפשו בנפשו ויחול עליו

כתבתם על לוח לבך

אולם יחד עם כן ה'בית אהרן' חידש
שיש כמה מדרגות בתפילה בציבור, ולא
הרי מדרגה זו כמדרגה זו, והכלל
הראשון הוא שעשרה יחידים אינם
נקראים ציבור. רק כשיש חיבור בין כל
העשרה, רק אז הם נקראים ציבור.

בענין זה מועתק בספר ה'בית אהרן'
(קמו, ב) לשון מתשובת הרדב"ז (ח"ג סי'
תעב) ורשום אחריה: "היה מצוה אדמו"ר
לאנ"ש לרשום הדברים האלו
המועתקים מתשובת הרדב"ז לחקקם
על לוח לבם". וזה לשון הרדב"ז: גרסינן
בפרק אין עומדין - אין עומדין
להתפלל לא מתוך שחוק ולא מתוך
קלות ראש ולא מתוך שיחה ולא מתוך
מריבה ולא מתוך כעס, ותו גרסינן ר'
חנינא ביומא דריתחא לא הוה מצלי,
פירוש ביום שהיה כועס. תו גרסינן כל
שאר דעתו מיושבת עליו אל יתפלל.
תו גרסינן שמואל לא הוה מתפלל
בביתא דאית ביה שכרא (שיכר) מפני
הריח שהיה טורדו ומונעו מלהתכוין.
למדת מכל הני שלא יתפלל אדם לא
במקום שטורד מחשבתו ולא בזמן
שמבטל את כוונתו.

וממשיך הרדב"ז: ומעתה היחיד או
הרבים שיש להם איבה או שנאה או
כעס או מריבה עם הציבור, אין
תפילתם רצויה, ואסור להם להתפלל
שם, שמחשבתו טרודה ולא יוכל לכוין
בתפילתו, וכל שכן אם מכעיסין אותו
על פניו תמיד, וכל שכן אם הכעס הוא
עם מנהיגי הקהל. ואי לאו דמיסתפינא

י.ד. יש כעין זה ב'דרשת הר"ן' דרוש השמיני ועוד.

לעצמו להתפלל יותר באיחור, כי כך הוא יכול ללמוד יותר זמן קודם התפילה כמוות נפשו ולהתפלל בגוף נקי וכן הלאה. הנה לפי האמור צריך אדם זה לעשות כל טצדקי כדי שבשאר הימים גם כן יוכל להתפלל בזמן שטוב לו יותר להתפלל. הרי אין מדובר כאן בתענוג גשמי. מדובר בחלק מעבודה שבלב והרי אי אפשר להתרגש בכח. **הנפש צריכה להיות במצב הנכון, וכדי שהיא תהיה במצב הנכון, צריך תחילה לכל שהלב יהיה נוכח, ואם לדוגמא האדם מגיע אל התפילה עייף, קשה לו להיות נוכח אז, וכן אם אין גופו נקי קשה לו להיות נוכח, כי אין הלב יכול להיות נוכח כשהמוח טרוד בעוד דברים.**

כמו כן צריך לשים לב לדברים המטרידים את הלב ומונעים ממנו להיות נוכח כולו בעת התפילה. וכשהלב יהיה נוכח, לא רק יוכל לכוון פירוש המילות, אלא אף גם יוכל להכנס להיכל המלך, אך בשביל זה צריך להכין את המקום והזמן ככל האמור.

ה'בית אהרן' זי"ע היה מצווה לחסידיו לרשום דברי הרדב"ז ולחקקם על לוח לבם, ואחד מהדברים העיקריים שביקש מהחסידים לאור דבריו היה שיתפללו עם אנשים שנוח ונעים להם להיות אתם בחבורה אחת^{טז}, ומדובר בהידור רב ובתוספת מדרגה בענין

מהשפע אשר עליו ויהיה לו נפש יתירה, וזה נקרא אצלם סוד העיבור בחיי שניהם, וזה הוא שנאמר (ישעיה ל, כ) והיו עיניך רואות את מוריך, וזהו והתיצבו שם עמך ... ואצלתי מן הרוח וכי' (בהעלתך יא, טז-יז) וכן התהלל רבינו הקדוש שאם היה רואה את פני הרב (רבי מאיר) היה מגיע למדרגה עליונה (עירובין יג, ב), וכל שכן אם הרב מתכוין גם הוא וקרא זה אל זה, זה להשפיע וזה לקבל, ומשום הכי אמר ר' יוסי לא מן הכל אדם זוכה ללמוד תורה (שם דף מז), ומכאן התירו שילך אדם למקום אחר ללמוד תורה אף על פי שאביו אומר לו שלא ילך ועובר מצות אביו, שלא מן הכל אדם זוכה ללמוד תורה^{טז}.

וזה הטעם עצמו בתפילה, **כי בהיט האדם אל אוהביו או לקרוביו או לרבו או למי שדעתו נוחה, תתעורר נפשו אל הכוונה העליונה ונתוסף עליו רוח ממרום, וזה דבר שהשכל מורה עליו, וההיפך היפך. עכ"ל הרדב"ז.**

כל ערום יעשה בדעת

צריך להבין שהדבר נכון לא רק לגבי המקום אלא גם לגבי הזמן, ולמשל, יש מי שביום ראשון (במקומות שאין עבודה ביום ראשון) נוהג להתפלל במנין מאוחר יותר מבשאר הימים. בשאר הימים אין לו ברירה כי הוא צריך ללכת מוקדם לעבודה, אבל ביום ראשון, הוא מרשה

טו. 'תרומת הדשן' סימן מ, הובא להלכה בשו"ע יו"ד סי' רמ, כה.

טז. במאמר המוסגר: פעמים שקהילה מסוימת שהיתה מאוד מאוחדת וכולם הכירו זה את זה והרגישו מחוברים זה לזה, כשהיא הולכת וגודלת בגלל ההתרבות הטבעית, מטבע הדברים מפסיקים להכיר זה את זה ולהיות נוחים זה עם זה, ולדברי הרדב"ז הפסד גדול מאוד, ועל כן צריך בוודאי לעשות כל טצדקי לאחד את כולם. אכן יש מקומות שבגלל זה חילקו את המתפללים לבתי כנסיות קטנים, חדרים חדרים.

אחד מהם שבנו צריך שידוך, יתפלל עליו בשומע תפילה, וכן הלאה, וכך לא יהיו כיחידים.

כשה'בית אהרן' אמר שהשקיע בתפילה בציבור, הוא לא התכוון רק שהזהיר אותם להתפלל במנין ולא ביחידים בבית, שהרי זו הלכה פסוקה היא, אלא לימד אותם מה זו תפילה בציבור ואיך מהדירים בה. דבר נפלא כל-כך הוא, אלא שצריך לטעום אותו כדי להבין. הן מי שמעולם לא ישב באהבה ואחזה עם רעים אהובים, אינו יודע מה זה, וכיון שטעם פעם אחת, הרי הוא יודע.

להתפלל באופן זה הוא דבר השווה לכל נפש, אלא שצריך סייעתא דשמיא כדי למצוא את הזמן הנכון ואת המקום הנכון ואת הציבור הנכון, ולפעמים זה לוקח זמן, אבל כשהקב"ה עוזר והאדם מוצא, תפילתו נעשית תפילה אחרת לגמרי, ולא רק מפני שהוא יכול לכוון יותר ונעים לו יותר, אלא גם מפני שזה נקרא יותר תפילה בציבור.

זכות הצדיק יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

תפילה בציבור, לא רק מפני שאז דעתו נוחה ונפשו מתעוררת אל הכוונה העליונה כלשון הרדב"ז, אלא גם משום שרק אז נחשב להם הדבר שהם מתפללים ביחד כפי שנתבאר לעיל.

בין ציבור להרבה יחידים

כך יש ראייה ממשכת **ראש השנה** (יז), שם מבואר לענין יורדי הים באניות שנחשבים כיחידים אע"פ שהם רבים, וסיבת הדבר כי אינם מכירים זה את זה ואין להם שייכות זה עם זה. ה'בית אהרן' לימד זאת לתלמידיו שכל אחד ימצא לעצמו מקום ומצב וזמן וכמו כן ימצא לעצמו ציבור אנשים שהוא מכירם ואוהבם.

אמנם עצה נפלאה יש שלא יצטרך האדם לצאת במסע חיפושים אחרי ציבור האהוב עליו, והיא שיישאר במנין הקבוע שלו ושם יראה להתחבר עם המתפללים. יביא 'תיקון' כל יארציט אחרי התפילה, יברך כל אחד בברכת צפרא טבא, ידבר עם כולם, יאהב את כולם ויתפלל על כולם. כשייוודע על אחד מהמתפללים זקוק לרפואה, יכוון עליו בברכת רפאנו, כשייוודע לו על

מדור שבת קודש

לע"נ ר' יעקב שמואל ב"ר אלתר אהרן ז"ל
נדבת משפחת פרייליך הי"ו
פטרונני מדור שבת קודש

יום חמישי פרשת שלח (בהעלתך בחו"ל) - טו"ב סיון תשפ"ב

חיים של אהבה על-ידי אמירת שיר השירים

המשיך הצדיק: ולכן היה מעשה פעם אחת אחר סעודת ליל שבת שהלך אדוני אבי זקני זצ"ל לאכסניא שלו ואמר שיר השירים בחשאי שלא נשמע לשום בן אדם, ושלח רבו הקדוש לבקש מאתו שיפסוק מלומר שיר השירים, שלא היה יכול לישן כל זמן שאומר שיר השירים.

הנה בוודאי מעשה זה למעלה מהשגתנו הוא, ואף הצדיקים למעלה מהשגתנו הם. אך אפשר ללמוד מעובדא זו לימוד הנוגע גם לאנשים פשוטים כערכינו. כשבני ישראל עוסקים בפסוקים אלה המתארים את גודל האהבה שבין ישראל לאביהם שבשמים, עד כמה הוא אוהב אותם ועד כמה הם אוהבים אותו, פועלים אז גדולות בקריאתם ושפע גדול יורד לעולם, וככל שהאדם גדול בצדקותו, כך עבודתו פועלת יותר.

עבודה היא ככל עבודה אחרת מעבודת ה', וכפי שהאדם מחולל

שיר השירים מניע עולמות

בספה"ק 'בית אהרן' איתא (ליקוטים קמה, א): דיבר מענין התקשרות ואהבת צדיקים זה לזה, ואמר בזה הלשון: אדוני אבי זקני (רבי אהרן הגדול מקארלין זי"ע) היה בבחינת העלאת מים נוקבין, ורבו הקדוש המגיד ממעזריטש צוקל"ה היה בבחינת הורדת מים דוכרין.

פירוש המילות: בכל דור ודור צריך שיהיו שני מיני צדיקים, דוגמת משה ואהרן, אשר כידוע משה היה שושבינא דמלכא וקירב את הקב"ה לכלל ישראל, ואהרן היה שושבינא דמטרוניתא וקירב את ישראל לאביהם שבשמים. זהו העלאת מים נוקבין והורדת מים דוכרין. העלאת מים נוקבין פירושה שהוא מעלה את העובדות והמעשים טובים של בני ישראל אל אביהם שבשמים. הורדת מים דוכרין פירושה שהוא מוריד את השפע אל בני ישראל.

השירים וצריך הוא או אחד מבני ביתו לרפואה, כשהוא מגיע לפסוקים המסוגלים לרפואה, יאמרם בכוונה גדולה ויתפלל במחשבתו שישלח הקב"ה רפואה, וכן בענין בנים, וכן בשביל שיהיו לו בנים תלמידי חכמים, כי יש פסוקים המיוחדים גם לזה, וכן לשאר מיני הצלחה וכל מה שצריך, יתפלל במחשבתו כשיגיע לפסוק ההוא (ראה שם איזה פסוקים מיוחדים לכל דבר).

סגולה אמיתית פירושה שהאדם פותח את דלת השפע ונותן לשפע להגיע אליו. וכשהאדם מתאר מהו יהודי בהסירו את הלבוש החיצוני העוטף את דמותו ואומר: "לא זוהי עצמותו של יהודי; הנשמה זוהי עצמותו", ומבטא זאת בדיבורים שיסד שלמה המלך ע"ה בקדושתו עם כל הסודות והרמזים הטמונים בהם, ומדבר על כך שהקב"ה אוהב כל יהודי אע"פ שחטא ומצפה לו שיחזור בתשובה, ועושה שלום בין ישראל לאביהם שבשמים שלא יהיו מפסיקים ומבדילים ומסכים המבדילים ביניהם ועוצרים את השפע מלבוא, יש לזה כח גדול מאוד להביא שפע רב.

שלום בין ישראל לאביהם שבשמים

אכן זה המקום לבאר איך עושים שלום. ידוע שאהרן הכהן היה אוהב שלום ורודף שלום, ואיך היה עושה זאת? כשהיו שנים רבים, היה הולך לכל

נפלאות כשהוא עומד ומתפלל או כשהוא נותן צדקה, כך הוא מחולל נפלאות כשהוא עוסק בתורה זו, והרי זה מועיל לעולם יותר מכל השתדלות גשמית.

מצוה לספר בשבחן של ישראל

הנה ידוע מה שהביא בקדושת לוי (פרשת בא) מתנא דבי אליהו שכפי שיש מצוה לספר בשבחן של הקב"ה, כך יש מצוה לספר בשבחן של ישראל, ויש להשם יתברך נחת רוח מזה שמספר בשבחן של ישראל. כן מעידים שהרה"ק רבי אהרן מבעלזא זיע"א נהג ללמוד כל יום בספר קדושת לוי, ביקש הרבה פעמים מממששו בקודש שיקריא לו פסקא אחת מהספר, וכשהיה שואל אותו איזו פסקא לקרות, הורה לו להקריא לו פסקא זו בה הוא מביא את דברי התנא דבי אליהו.

ובכן כשאומרים שיר השירים אז מספרים בשבחן של ישראל באופן נפלא ביותר, והרי זה מביא שפע גדול לעולם. לא לחינם נחשבת אמירת שיר השירים כסגולה גדולה לישועה. הנה בסידור "ישועות ישראל" הפליא הרבה בענין סגולת אמירת שיר השירים, והיה הדבר פשוט אצלו כל-כך עד שהתעורר לשאול מהנפסק להלכה שאסור להתרפאות בפסוקים רק במקום סכנת נפשות, וסיים שמכל מקום נראה שמי שרגיל לומר בערב שבת שיר

יז. להגה"צ רבי חיים ישעיה הכהן האלבערסברג זצ"ל אב"ד ראוהב מחבר ספרים רבים, רבו המגיד הק' מטריסק זי"ע תמה באזני חסידיו מתושבי העיר למה נוסעים אליו כשיש להם רב צדיק כזה בעירם. הרה"ק רבי אהרן מבעלזא זיע"א העיד על ספריו שהם גדושים ביראת שמים.

השי"ת ביותר, הם אלה שבתחילת הספר - בסדר היום, ושבסוף הספר - בדיבורים הקצרים. והנה אחד מהדיבורים הקצרים שבסוף הספר (קנו אות ח) הוא כזה: **"כל זמן מ'מאכט זיך ניט חשוב, קאן מען קיין רגילות ניט אוועק ווארפן"** [כל עוד אין האדם מחשיב את עצמו, אינו יכול לעזוב את הרגליו]. יש לו לאדם הרגלים ואין קל לו לעקרם; אם יזכור את חשיבותו וירגיש מחמת כן שאין מתאים לו להמשיך עם הרגליו, יהיה זה כח עצום להפטר מהם.

כשהאדם מדבר בשבחן של ישראל ומזכיר לעצמו את חשיבותו, כח גדול הוא לעורר את לבו לאהבה את ה', וזה מביאו לידי תשובה. כשהוא מבין עד כמה הקב"ה אוהב אותו ומה גודל חשיבותו של כל יהודי, זה עוזר לו לחזור בתשובה שלמה, ולכן הוא סגולה גדולה כל-כך.

אהבה מכלה אהבה

הגה"ק רבי צדוק הכהן זיע"א כתב בחיבורו "רסיסי לילה" (אות יז): **אין לך שירים מעוררים אהבה של ישראל לאביהם שבשמים והתאחדותם כשיר השירים, ואהבה זו הוא היפך אהבת עולם הזה ולכן הוא קודש קדשים, שייך לגמרי להשם יתברך ונפרש לגמרי מכל תאוות עולם הזה, שאין לו שום שייכות להם כלל.**

הוי אומר: **אהבה זו המתעוררת על-ידי אמירת שיר השירים מפרישה**

אחד מהם ואומר: "פלוגי באמת רוצה להשלים אתך אלא שמתבייש ממך", וכדאיתא באבות **דרבי נתן** (פ"ב): ב' בני אדם שעשו מריבה זה בזה. הלך אהרן וישב אצל אחד מהן, אומר לו: בני ראה חברך מה שהוא עושה, היה מטרף על לבו וקורע את בגדיו וחונק את עצמו ואומר היאך אשא עיני ואראה חברי, בושתי הימנו, שאני הוא שסרחתי. היה יושב אצלו עד שמסיר קנאה מלבו. ואח"כ הולך אל חברו, אומר לו: בני ראה חברך מהו עושה, היה מטריף על לבו וקורע בגדיו וחונק את עצמו ואומר היאך אשא עיני ואראה את חברי, בושתי הימנו, שאני הוא שסרחתי עליו, והוא יושב עד שמסיר קנאה מלבו, וכשפוגעין זה בזה גופפין ונושקין זה את זה.

אהרן הכהן לא שיקר, אלא להיפך, הראה להם האמת שהם אוהבים זה את זה, אלא שקרה מה שקרה והבדיל ביניהם, וכך חזרה האהבה לשרור ביניהם. אף כאן, יש הרבה מקטרגים שמביאים חבילות של עבירות ומבקשים להבדיל בין ישראל לאביהם שבשמים, והדרך להסיר את העבירות היא לא על-ידי שמדברים ומתעסקין בהן, אלא על-ידי שחוזרים בתשובה, ואחת מהדרכים לחזור בתשובה, היא על-ידי שהאדם מכיר בגדלותו כיהודי וחוזר אל השי"ת - שובה ישראל עד ה' אלוקיק.

הכרת גדלות היהודי

ידוע שהרה"ק מפיאסצנא זיע"א אמר"י שהדיבורים בספר בית אהרן שאפשר לקבל מהם דרך בעבודת

את עיניהם על תלמיד חכם אחד ירא ושלם הנחבא אל הכלים. אך כשמגיעים אליו עם ההצעה, הוא דוחה אותה על הסף באמרו: "אין זה תואם את מידותיי. אני בעל אופי שקט; עדיף לי להשאיר בקרן זווית וללמוד עד זיבולא בתרייתא". מה הם עושים? הם מתחילים לדבר על לבו: "אין לך מושג כמה אתה יכול להועיל לקהילה. נכון שאתה קצת שקט, אבל לפני שבוע דיברת עם אברך פלוני ונתת לו חיזוק, אתה זוכר? אין לך מושג איזו מהפכה חוללת אצלו". כך נותנים לו להכיר את כוחותיו, עד שהוא סובר ומקבל ומתמנה למו"ץ לשמחת כל בני הקהילה.

הא לך שעל-ידי שמגלים לאדם מי הוא, לא רק מחזקים אותו, אלא יוצרים מציאות חדשה המשפיעה לאורך ימים ושנים.

מי לא ראה או יודע על עצמו או על אחרים, שבבחרותו לא הכיר בכוחותיו ובגלל זה לא היה שום חשק להגות בתורה, עד שההשגחה זימנה לו את השליח הנכון שידע לגעת בנימי נפשו ואראה לו כמה הוא מיוחד ואיזה כוחות מיוחדים יש לו, עד שהתחיל לגדול ולצמוח ונעשה לאילן רבירבי שרבים נהנים מפירותיו.

אלפים כאלה מסתובבים בינינו, ורבים מהם נעשו למורי הוראה ולנותני עצה ותושיה. בבחרותם לא האמינו בכוחותיהם או גרוע מכך השתמשו בכוחותיהם לדברים פסולים, עד שהגיע אליהם אחד ואמר להם: "אני רואה

את האדם מכל תאוות העולם הזה, כי היא היפך אהבת העולם הזה, ואינה יכולה לדור במקום אחד עם תאוות העולם הזה. ונמצא שאפילו יש לאדם הרגלים רעים, כשהוא מתיישב ואומר שיר השירים ורואה מהו באמת ומתלהב - מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה... שימני כחותם על לבך כחותם על זרועך... הרגליו נעקרים מאליהם.

מי זאת עולה מן המדבר

בשיר השירים כתוב (ח, ה): "מי זאת עולה מן המדבר מתרפקת על דודה". ופירש רש"י: הקב"ה ובית דינו אומרים על כנסת ישראל: מי זאת, **כמה היא חשובה זאת שנתעלתה מן המדבר בכל מתנות טובות שם, נתעלתה במתן תורה ובדיבוק שכינה, ונראית חיבתה לכל ועודנה בגלותה.**

הא לך שהקב"ה מכיר את תוך תוכו של היהודי ומעיד עליו, והאדם מוכרח לדעת זאת. הוא מוכרח לדעת שהקב"ה מכיר את מהותו, וזה יציגנו ויהפכנו לאיש אחר, כי זה מבטא את מהות היהודי, וכשמהותן של ישראל מתגלה, זה פועל תיכף ומיד. אין זה פועל התרגשות בעלמא או חיזוק הלב, אלא זה יוצר מציאות חדשה.

יצירת מציאות חדשה

כך אפשר לראות אפילו בעולם הגשמי שכשהאדם מכיר את חשיבותו, נקל לו לקבל החלטה כבדת משקל, וכשהחלטה מתקבלת נוצרת בזה מציאות חדשה. ולמשל, בקהילה מסוימת מבקשים למנות מו"ץ, ושמים

את נשמתם, ונשמתם טהורה ונקיה כל-כך. בתפילין שלי כתוב מי כעמך ישראל גוי אחד בארץ, כי אני רואה את האמת ורואה את עתידם. הוא עדיין בחור. יתכן שהוא כבר בן חמישים, אבל עדיין לא הגיע לבגרות ולכן הוא משתטה, אבל את המהות אין זה משנה כלל".

עם אמת זו אנו צריכים לחיות ואותה אנו צריכים להביע במילים. **אילו היה היהודי יודע כמה גבוהה נשמתו, היה בורח מן העבירה.** המציאות היא שהאדם משתוקק למי שמכיר אותו ואת כוחותיו. **הן אחד מהדברים המצערם את האדם ביותר ומדכאים את נפשו, הוא הידיעה שיש לו כוחות גדולים ושהוא יכול לתרום הרבה מעצמו אך העולם אינו מכיר בו.** מדובר בצער עמוק מאוד. הדבר מצוי כשהאדם משמש, בדרך משל, כעוזר למלמד או משיב בישיבה. פעמים הרבה המחשבה מטרידה אותו: "זה לא אני. אני שווה יותר מזה". זה לא דווקא נובע מבקשת כבוד או ממרירות הלב, אלא ממקום עמוק ואמיתי מאוד בנפש, רק שאינו יודע להביע זאת באותיות ולכן זה מעורב אצלו במחשבות אחרות. צערו עמוק מאוד - "יש לי כוחות ואין לי איך להוציא אותם לפועל כי אין העולם מכיר בהם". אינו צריך שהעולם יכיר בהם כדי שיקומו בשבילו כשהוא נכנס לבית הכנסת, אך הוא רוצה שתהיה לו היכולת לחיות המהות האמיתית שלו. הוא יודע שכל זמן שלא יכירו בכוחותיו, ימשיכו לבקש ממנו לנקות את הרצפה.

אותך, את כישרונותיך ואת כוחותיך, ורואה את עתידך, וברור לי שתתייחד בדבר פלוני ורבים יהנו לאורך", וכך הוה.

הם לא זרקו לו מילים בעלמא - "אתה תהיה גדול הדור" וכיו"ב, כי כשזורקים לבחור מילים שאין להן שום כיסוי, הוא אפילו לא מתייחס אליהן. אלא הראו לו באצבעם על כוחות אמיתיים שיש לו, כוחות שבלטו בו כבר אז מתוך מעשי השובבות שלו. הם ידעו שהוא משתובב, הוא ידע שהוא משתובב, אף אחד לא ניסה להסתיר זאת. אבל הם ראו שזה מגיע מכוחות שעדיין אינם מעובדים כדי צרכם, כי על כן באו ואמרו לו: "עדיין אתה צעיר ואין לך את הכלים להשתמש בכוחותיך, אבל מה שאני רואה הוא שכשתגדל ותהיה לאיש, לפי הכוחות שיש לך לכבוש את הלבבות, תהיה מחנך נפלא מאוד".

אכן זהו כוחות של מחנך אמיתי. יש לו את הכח לראות בעוד המחיצות ולומר: "עכשיו זה מתבטא באופן טפשי, אך תראה איזה כוחות יש לו, תראה איזה רצון יש לו"...

הקב"ה מכיר את מהות היהודי

שמעו נא רבותי! הקב"ה רואה זאת על כל יהודי, וזה מה שכתוב בשיר השירים. הקב"ה אומר: "אני יודע היטב על כל העבירות שישאל עושים, והן באמת נורא ואיום (ולכן הפסוקים בשיר השירים מדברים על כל חטאי ישראל ואף על חטא העגל ברמזיה), אבל אני מכיר את מהותם,

אצלו ויגבה לבו בדרכי ה' ויצליח בתורה ועבודה ויראת שמים.

באשר ידע היכן הדברים מגיעים

הנה בשיעור בשבוע שעבר הבאנו את דברי ה"טז בהלכות שבת (רפח, ב), בזה הלשון: "איתא באגדה שמצאו תלמידיו של רע"ק שהיה בוכה בשבת ואמר עונג יש לי, ונראה לי דהיינו שמרוב דבקותו בהקב"ה זולגים עיניו דמענות, שכן מצינו ברבי עקיבא **בזוהר חדש** שהיה בוכה מאוד באמרו שיר השירים באשר ידע היכן הדברים מגיעים".

אם נתבונן מעט ברבי עקיבא, הלא הוא מוכר לנו כמי שבתחילת דרכו היה רחוק מן התורה. כל-כך רחוק היה, עד שהיה שונא תלמידי חכמים באמרו: "מי יתן לי תלמיד חכם ואנשכנו כחמור". בגלל זה בכה באמרו שיר השירים - באשר ידע היכן הדברים מגיעים. רבי עקיבא הלא הגיע לאן שמשה רבינו לא הגיע; הוא השיג את שער החמישים, וכיון שבתחילה היה רחוק כל-כך ואח"כ הגיע להשגה גדולה כל-כך ולימד תורה לכ"ד אלף תלמידים ולחמשת התלמידים שמהם תצא תורה שבע"פ, הבין מהו כוחו של יהודי. רבי עקיבא התפעל כל-כך מהכרה זו, עד שהגיע לידי בכי.

אכן כוחו של רבי עקיבא יפה היה להביט מבעד למסך המבדיל ולראות את העתיד הטמון בהווה, וכפי שסיפרו **חז"ל** בשלהי מסכת מכות שכאשר ראה את הבית בחורבנו ושועלים מהלכים בו,

הרבה מאוד בחורים חווים צער זה, כי בדרך כלל הבחור הצעיר חי בסתירה זו, מצד אחד הוא מרגיש שיש לו כוחות, ומצד שני אין לו כלים ותנאי הסביבה להוציאם לפועל...

הקב"ה יודע ומכיר את האמת, ואם האדם ילך עם ידיעה זו וישתוקק לחיות חיים נעלים יותר, זה יעזור לו לילך בדרך האמת. האדם הרי יודע שיש לו כוחות, אלא שהוא צריך שמישהו יכיר בהם, יאמר שיר השירים ויראה שהקב"ה מכיר בהם ושהוא אף מכיר בכוחות שהוא עצמו עדיין אינו מכיר בהם.

ה' חקרתי ותדע

כך אמר דוד המלך **בתהלים** (מזמור קל"ט): "ה' חקרתי ותדע, אתה ידעת שבתי וקומי בנת לרעי מרחוק". הרי אתה מכיר אותי לפני שנולדתי, כשרק התחילה יצירתך, ועל כן אני משתוקק אליך - פליאה דעת ממני נשגבה לא אוכל לה, אנה אלך מרוחק ואנה מפניך אברח, אם אסק שמים שם אתה ואציעה שאול הנך.

דוד המלך ידע שהקב"ה מכיר אותו לטוב. אנשים בשר ודם מדברים בדרך כלל להיפך - "אתה מכיר אותי? אני הכרתי את סבו. זה אמת מה שאומרים עליי". אומר הקב"ה: "לא, זה לא אמת. אני מכיר אותך מלפני שאתה התחלת להכירו, ואני אומר לך שהוא מתוק כל-כך, יש לו נשמה גבוהה".

זהו כל שיר השירים, והאדם צריך שזה יהיה אצלו כבסיס, כי אז יתקיים

האמת שחבריו האמיתיים הם חברי הילדות שלו.

יש לכך כמה סיבות ואחת מהן הנוגע לענייננו, כי לאדם יש ידיעות שטחיות וידיעות עמוקות, כפי שיכולים לראות מהזקנים שזכרונם כבר נחלש, שמה ששמעו אך אתמול, אינם זוכרים, ואילו מה ששמעו לפני שישים שנה, זוכרים היטב, וסיבת הדבר, כי מה ששמעו אתמול, יצא כלעומת שנכנס, ומה ששמעו לפני שישים שנה, נחרט במוחם, וכיון שנחרט נחרט. ובכן, חברי ילדות, הדברים שהם חוו ביחד מאז ילדותם, נחרטו בחרט עז במוחם ונהפכו אצלם לידיעות עמוקות ביותר, ולכן אין חברות כחברותם עד סוף ימיהם...

מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה

הקב"ה אומר ליהודי: אמנם הרבה ידיעות יש בתורה שעליך לרכוש, אבל **תחילה אתה צריך לחרוט במוחך ולבך ידיעות מסוימות ושיהיו חרוטים כל-כך עד ששום דבר לא יוכל להשכיחם** - מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה, ורק אז תוכל להוסיף עוד ידיעות עד אין שיעור.

בכדי שהאדם יוכל לעבור מצבים בחייו, מצבים שמעוררים מטבעם קושיות ושאלות, ושבאמת יוכל להתקיים בו "מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה ונהרות לא ישטפוה", זה צריך להיות חרוט עמוק עמוק בפנים, עד שייעשה לחלק ממהותו.

בעוד חבריו בכו, הוא שחק, כי ראה והבין שבסוף ייבנה הבית השלישי, בית שבו לא יהיה שנאת חנם, בית שיותר לא ייחרב. הצער אמנם חזק מאוד, אבל צריך לדעת להסתכל על העתיד הטמון כבר בהווה.

ידיד ה' ישכון לבטח

קעת בשפה יותר פשוטה: **בחובת הלבבות** כתב שלאדם יש שני מיני חברים, יש חבר שפגש אותו מתי שהוא באמצע החיים והתיידד אתו, ויש חבר שגדל אתו מינקותו - חבר ילדות. וכתב שהקשר שיש לאדם עם חבר ילדות הוא קשר הדוק בהרבה מסתם חבר כי החוויות המשותפות של הילדות השאירו עליו רושם עז, ולכן יסמוך דווקא עליו בעת מצוקה. היום הדבר אינו מתקבל על דעתם של אלה שאינם אמונים על השקפת התורה. כשיראו לדוגמא נער הנושר מעץ החיים ומתחבר לנערים פוחזים, יאמרו: "הוריו אינם אוהבים אותו, לכן הוא הולך עם חבריו, כי הם, בשונה מהוריו, אוהבים אותו". כל אחד מאתנו מבין כמה מחשבה זו מעוותת ועקומה - "היתכן הדבר בעולם שכמה טיפשים מנוערים מתורה ומצוות יחליפו אהבת אב ואם?!"

והאמת שלא רק אצל נער מן הסוג הזה הוא כך, אלא כך הוא אצל כל אחד. האדם הולך בתלם, מקים משפחה, מוצא לעצמו פרנסה, ויחד עם כן אוסף לעצמו חברים חדשים. בטוח הוא שהם הם חבריו האמיתיים, ואילו חברי הילדות שלו, הלא הם הולכים איש איש לדרכו, מה לו ולהם. אך

כבלי השכל כי רוב מעשיהם תוהו, או מה שאנו אומרים אבל אנחנו עמך בני בריתך וכו'? הוי אומר: החלק השני יותר אמיתי, כי בלי זה לא היינו ממשיכים ואומרים: לפיכך אנחנו חייבים להודות לך, כי איך תוכל לעמוד ולעבוד את ה'? בוש וחרפה! לך הביתה! מי ביקש ממך להגיע בכלל לבית הכנסת ולשיר להשי"ת? בוש והכלם! בוש לך עם העבירות שלך! אתה יודע כמה לשון הרע דיברת ואיך זוכר אפילו! אך מה, האדם אומר אני חי עם האמת. אם תסתכל על התנהגותי, תראה שזה ממש בזיונות, אבל **אם תסתכל על נשמתי, אשר היא זו שבאה לשיר לכבוד ה', הלא תבין שהנשמה אינה נפגמת.** אכן עוד מעט נעשה סדר, נאמר קטורת וקרבתות וננקה כל הטעון ניקוי, אבל מי באה לשיר עכשיו? נשמתי באה לשיר, ואותה הקב"ה אוהב אהבת נפש, אהבה ששום דבר בעולם אינו יכול לכבותה. הקב"ה יודע זאת ואני יודע זאת וזוהי האמת.

כשהאדם יאמר שיר השירים בהתלהבות כפי שנהגו החסידים, האמת תיחרט בנפשו. הלא מעט מן האור דוחה הרבה מן החושך, וכמה שהאדם מתעסק עם החטאים לנקותם אשר אין ספק שהוא אמת, עליו לדעת שיסוד זה הוא יותר אמיתי.

למה - יאמרו הגויים

אם האדם יכול לשאול שאלות על הקב"ה למה הוא עושה כזאת וכזאת, סימן הוא שאינו מבין עד כמה הקב"ה אוהב כל איש ישראל. הנה אנשים

כשיש לו לאדם חבר טוב, חבר ילדות, גם אם מקופיא נראה שחבר זה עשה לו עוול, יאמר בלבו: "הוא בוודאי לא עשה לי עוול. עדיין איני יודע למה עשה מה שעשה, אבל אני מכיר אותו מזה חמישים שנה, שנינו מכירים זה את זה ואוהבים זה את זה אהבת נפש, כך שלא יתכן שעשה כזאת כדי להזיק לי. עוד מעט אשמע ואבין מה היה חשבונו בזה".

כשיידע האדם שהקב"ה מכירו ואוהבו מאז ומקדם, לא יהיו לו שאלות. אכן מפני כך צריך האדם שפסוקי שיר השירים יהיו חרוטים בלבו ולא ימושו ממחשבתו, כי זוהי האמת. האמת היא שהקב"ה מכיר אותנו עוד מלפני שנברא העולם. **הקשר שבין הקב"ה לכנסת ישראל הוא עמוק כל-כך** ואינו נמדד אפילו בזמן, כי אצל הקב"ה אין כזה מושג זמן.

אבל אנחנו עמך בני בריתך

כשאנו מתחילים את היום בבוקר, אנו אומרים: "מה אנו, מה חיינו, מה חסדנו, מה צדקתנו", אנו מתכוונים לומר שאנו מודעים לכך שאנו מלוכלכים ומוכתמים בחטאים, אבל כל זה הוא סיפור של חמישים שנה, אך בנשמותינו, אנחנו עמך בני בריתך, בני אברהם אוהבך שנשבעת לו בהר המוריה, זרע יצחק יחידו שנעקד על גבי המזבח, עדת יעקב בנך בכורך, שמאהבתך שאהבת אותו ומשמחתך ששמחת בו קראת שמו ישראל וישורון. אם כן מה יותר אמיתי, האם מה שאנו אומרים שאין אנו כלום - אנשי השם כלא היו וחכמים כבלי מדע ונבונים

**שהקב"ה אוהב כל איש ישראל ומלווה
אותו ומחזיק את ידו וכל מה שהוא
עושה לו, הוא רק כדי להטיב לו. לא
משנה איך תהיה התוצאה, תמיד היא
תהיה טוב, לא סתם טוב, אלא טוב
גלוי. כשזה יהיה בנוי ומיוסד אצלך
היטב, אזי לא כל רוח קלילה תצליח
לערער עליך את שלותך, ואף תוכל
לעלות מעלה מעלה בעבודת ה'.**

טוענים שאמונתם מתערערת עליהם,
למה? כי יש עליית שערים והמחייה
מתייקרת. הוא יוצא מכליו - "משלמים
פי שנים על כל דבר... מה יהיה? איך
נשרוד?". התעלה על הדעת שזה
שהקב"ה אוהב אותך ומלווה אותך כל
ימי חייך ודואג לספק לך כל צרכיך
תלוי בכך שהמחירים היו מוזלים עד
כה?! **בא ותבנה בנפשך את ההכרה**

מדור אור החיים הק'

עש"ק פרשת קרח - כ"ה סיון תשע"ט

כח הצדיק להפקיע זכות הרשע ששורשו ברע

ומעשים טובים, וכבר קדם לנו (ידוע לנו הכלל) שאין הקב"ה מקפח שכר כל בריה ובריה, ואפילו של רשעים דכתיב (דברים לב, ד) א-ל אמונה ואין עול, וצא ולמד משכר פסיעותיו של אותו רשע (סנהדרין צו, א - שם מבואר שנבוכדנצר רץ שלוש פסיעות לכבוד המקום, ובשכר זה ניתנה לו רשות לכבוש את העולם ואת ירושלים) אשר על כן חש משה שתעמוד להם איזה מצוה שבידם שהזכות תולה (להנצל מן העונש), לזה בקש מה' ואמר אל תפן אל מנחתם, פירוש, אפילו זכות שכבר הגיעה מנחה לה', לא יפן לה [הקב"ה] ולא יביט אליה.

האזה"ח הק' מוציא מהפשט הפשוט, כי לפי הפשט הפשוט התכוון משה לבקש מה' על קרבנותיהם שיביאו מעתה, הקטורת שהתכוננו להקטיר למחרת וחלק שהיה להם בקרבנות ציבור, לא יפן אליה, ולפירושו של האזה"ח הק', התכוון לבקש שאפילו אותם מצוות ומעשים טובים שכבר יש בידם, לא יעמדו לזכותם להנצל מן הפורענות.

אל תפן אל מנחתם

וַיִּשְׁלַח מֹשֶׁה לְקָרָא לְדָתָן וְלָאֶבְיָרָם בְּנֵי אֶלְיָאֵב וַיֹּאמְרוּ לֹא נַעֲלֶה: הַמַּעַט כִּי הֶעֱלִיתָנוּ מֵאֶרֶץ זָבַת חֶלֶב וְדָבַשׁ לְהַמִּיתָנוּ בַּמִּדְבָּר כִּי תִשְׁתַּרְרַר עָלֵינוּ גַם הַשְׁתַּרְרָ: אָף לֹא אֶל אֶרֶץ זָבַת חֶלֶב וְדָבַשׁ הֵבִיאָתָנוּ וַתִּתֵּן לָנוּ נַחֲלַת שָׂדֶה וְכָרֶם הַעֲיִנִי הָאֲנָשִׁים הָהֵם תִּנְקְרוּ לֹא נַעֲלֶה: וַיַּחַר לְמֹשֶׁה מְאֹד וַיֹּאמֶר אֶל ה' אֵל תִּפְּן אֶל מִנְחָתָם וְגו'.

מפרש האזה"ח הק': הכוונה, לצד שראה הפלאת שנאת הרשעים עמו (לפי שראה עד כמה דתן ואבירם שונאים אותו), מזה הכיר היותם בחינת הרע גמור אשר טבעו לשנוא בחינת הטוב שנאת מות בלא סיבה (כשהשנאה תלויה בסיבה, איננה חזקה כל-כך, כי ברגע שהסיבה נעלמת, אף השנאה שוככת, מה שאין כן כשהשנאה אינה תלויה בסיבה, אז היא שנאה חזקה ביותר. לכן כשראה משה ששנאתם היא שנאה חזקה ביותר, שנאת מות, הבין שאינה תלויה בדבר, אלא נובעת מהיותם בחינת הרע אשר טבעו לשנוא בחינת הטוב), ולזה אמר אל ה' אל תפן אל מנחתם, והכוונה בזה לצד שאין לך אדם שאין בידו מצוות

מהאי טעמא, כי הנה ידוע שכל השפע המגיע לעולם אינו אלא בזכות הצדיק, וכמו שפירשו הבעש"ט הק' זי"ע "כל העולם ניזון בשביל חנינא בני" (תענית כד, ב), היינו שחנינא בני נעשה שביל וצינור להעברת השפע לכל העולם כולו, ונמצא שבלי הצדיק, לא היה האדם מקבל שום שפע, ואף המצוות והמעשים טובים שעשה, בלי השפע והסיוע ממרום שקיבל על-ידי הצדיק, לא היה יכול לעשותן (וכמו שכתב בספה"ק **נועם אלימלך** שזו היתה טעותו של קרח, כיון שראה שהגיע למדרגות גדולות, סבר שאין לו צורך לחסות תחת צלו של משה רבינו, ולא ידע שהגיע למדרגות אלו רק בזכותו), על כן ביקש משה להפקיע את זכויותיהם של דתן ואבירם כדי שלא יוכלו לעמוד בהם כנגדו מאחר שלא זכו להם אלא על ידו.

באבוד רשעים רנה

בהמשך דבריו מבאר האוה"ח הק' המשך דברי משה "לא חמור אחד מהם נשאתי ולא הרעותי את אחד מהם", שהתכוון להסיר ממנו כל חשד נגיעה, וסוף דבריו: **מעתי אין סיבה לשנאתם וחשדם בשום אופן** (כלומר, אין שום סיבה לתלות בה את שנאתם) **ואין זה אלא לצד היותם חלק רע גמור וטבע הרע לשנוא הטוב שנאה עזה טבעית בלא סיבה, מעתי כל כיוצא בזה מצוה לעקרו ולהפקיע זכותו לבל יפן ה' למנחתם כי באבוד רשעים רנה.**

הנה מבואר כאן בדברי האוה"ח הק' שגם כשהצדיק יש לו רשות להפקיע

צדיק מושל יראת אלוקים

ממשיך האוה"ח הק' על-פי דרכו: **ואם תאמר איך יבטל [משה] מדתו יתברך לאנשים ההם לעוות משפטם? (משיב האוה"ח הק':) דע כי הצדיקים יש כח בהם להפקיע זכות הנמצאת לרשעים כשיראו שהם מוחלטים ברע, והוא סוד (ש"ב כג, ג) צדיק מושל יראת אלוקים, פירוש מושל ביראת ה' שיעשה האדם (כלומר, במצוותיו ובמעשים הטובים של האדם) אם יראה בעיניהם להפקיע זכותו ממנו, יש כח בידם, מה שאין הקב"ה כביכול עושה (הקב"ה עצמו אף פעם אינו מפקיע זכות האדם, אבל נתן כח לצדיקים להפקיע זכותו). ותמצא בדין שלמטה כיוצא בדבר שיכולין בית דין להפקיר נכסי אדם רשע כאומרם (גיטין לו, ב) הפקר בית דין הפקר (וכפי שהם יכולים להפקיר נכסיו, כך הם יכולים להפקיע את זכויותיו, כי אלו כמו אלו בבעלותו של אדם הם והקב"ה נתן כח לצדיקים להפקיע את בעלותו מהם).**

הפקר בית דין הפקר

ונראה להטעים מעט על פי המבואר ב'דבר אברהם' (ח"א ס"א א) בביאור הא דהפקר בית דין הפקר, שהוא מעין דינא דמלכותא דינא. כפי שהמלך יכול להפקיע קרקעות לפי הצורך, וסיבת הדבר כי כל הקרקעות שלו הן, שהרי קנה אותן בכיבוש מלחמה, וכשהאדם קונה קרקע, הוא קונה אותה רק ביחס לאנשים אחרים ולא ביחס למלך, כך בית דין דינם כמלכות ויכולים להפקיע נכסים.

על זה חידש האוה"ח הק' שכמו כן יכול הצדיק להפקיע זכויות האדם

המקרא "ויחר למשה מאוד", כי הוקשה לו היתכן שמשה שהיה ענו מכל אדם יחרה עליהם בעבור כך, ופירש: "נצטער עד למאוד".

אך לדרכו של האוה"ח הק', אין מדובר כלל בפגיעה אישית ח"ו, אלא שלנוכח השנאה שיקדה בהם בלי שום סיבה, הבין שיש להם בחינת הרע גמור, וכיון שכן, הבין שהוא מצווה להוציא מהם הניצוץ הקדוש המחיה אותם, לכן התפלל לה' - אל תפן אל מנחתם.

בין דתן ואבירים לעדת קרח

מסיים האוה"ח הק': **וסובר אני כי האנשים הרשעים האלה** (דתן ואבירים) **אינם בכלל עדת קרח שנאמר עליהם** (סנהדרין קח, א) **מוריד שאול ויעל** (היינו שיש להם חלק לעולם הבא), **שאלו אבדה תקותם שכולן ענף הקליפה כן יאבדו כל אויבי ה'** (מה שאין כן עדת קרח שלא היה שרשם ברע, אלא שטעו).

זכותו של אדם כפי שנתבאר לעיל, אינו עושה כן אלא כשהוא רואה בעיני שכלו שהוא רע גמור, כי אז מצוה יש לו להוציא את הניצוץ הקדוש המחיה אותו, וכיון שהוא מוציא ממנו את הניצוץ הקדוש, ממילא הוא נאבד מן העולם.

ובערת הרע מקרבתיך

נמצא לפי פירושו של האוה"ח הק' שחרונו של משה לא היה בגלל פגיעתו האישית, כי הנה מקופיא נראה שמשה רבינו נעלב מהאשמה שהטילו עליו בהטיחם בו: המעט כי העליתנו מארץ זבת חלב ודבש להמיתנו במדבר וגו' אף לא אל ארץ זבת חלב ודבש הביאותנו וגו', כל על כן ביקש מה' אל תפן אל מנחתם, ואז התנצל לאמר: מדוע מגיע לי שיפגעו בי כך? הן לא חמור אחד מהם נשאתי ולא הרעותי את אחד מהם! אמנם רש"י כבר התייחס ללשון

מדור הילולא דצדיקיא

נלמד לזכות דוד בן פיגא ומשפחתו
פטרון מדור הילולא דצדיקיא

עש"ק פרשת קרח - ר"ח תמוז תשפ"א

הרה"ק רבי קלונימוס קלמן הלוי עפשטיין זיע"א מקראקא מחבר ספה"ק "מאור ושמש"

א' תמוז תקפ"ג

ז"ל, על פסוק (דברים יא, כב) ולדבקה בו, אפשר לומר כן כו'?! - אלא הדבק בתלמידי חכמים. והנה **בנסוע האיש הישראלי אל הצדיקים שבדורו ומקרב את עצמו בתשוקה ואהבה רבה אל הצדיק, אזי כמים הפנים אל פנים, הצדיק משפיע אליו בקדושתו להיות לו יתד נאמן בהקדושה שלא יפול הנופל ממנו.**

ועוד כתב (פרשת חקת): המון העולם סוברים, כשהיה איש צדיק מופת הדור בדורו, כשנסתלק סוברים שאי אפשר עוד לצדיק אחר לעשות כמעשהו, אבל באמת הוא **טעות גמור וחסרון האמונה, כי אין מעצור לה' להושיע ברב או בקטן מן הראשון.**

זורח השמש ובא השמש

יש להשוות לזה מה שאמרו חז"ל במסכת יומא (לח, ב): אמר רבי חייא בר

לפנים היה נכנס לפני ולפנים

רבו ה'חווה' **מלובלין** זיע"א העיד עליו שהיתה לו נשמת רבי אלעזר בן חרסום שהיה כהן גדול י"א שנים בבית שני (יומא ט, א), וכן יש באגרת לבעל אריה דבי עילאי שכתב על ה'מאור ושמש' ששימש בכהונה גדולה.

משנתו בהתקשרות לצדיקי הדור

ה'מאור ושמש' מרבה לבאר ענין הנסיעה לצדיק ולהזהיר עליו, וזה לשונו (פרשת יתרו): השי"ת חושב מחשבות לבל ידח ממנו נדח שולח לזה העולם בכל דור ודור צדיקים גדולים שיש להם נשמות קדושות וגבוהות עד למאוד, והם בהשגה גדולה ובקדושה גדולה, ותמיד אש המזבח תוקד בהם בהתלהבות ביראה ואהבה רשפי אש שלהבת י-ה. והנה אנחנו בני ישראל מצווים במצוה מן התורה - הדבק בתלמידי חכמים, וכמו שפירש רש"י

"חזור לליזענסק ואמור לרבי אלימלך שאין לו הרבה כמו ר' קלמיש". אכן כשהגיע בשנית לליזענסק, קירבו הרה"ק מאוד מאוד ואף ביקש שיהיה משמשו. הרבה רצו לשמשו, אך הרבי ר' אלימלך בחר בו דווקא וזכה לו.

כשחזר לביתו אחר שהותו אצל רבו בליזענסק, לקח את כל כתבי חידושי ושרפם, באמרו: "עכשיו שאני יודע מה זו תורה ומה זו יראת שמים, איני יכול להדפיס חידושים אלו שחידשתי עד כה".

שויתי ה' לנגדי תמיד

לאחר הסתלקות הרבי ר' אלימלך, התחיל לנסוע לובלינה אל ה'חווה' זיע"א. פעם התבטא ה'חווה': יש לי שלושה תלמידים שאינם שוכחים מהשי"ת אפילו רגע אחד, רבי צבי הירש מזידיטשוב, רבי קלמיש מנייטטאט, ורבי מאיר מסטאוויץ (בעל אור לשמים). דומה לזה התבטא הגה"ק מצאנז זיע"א שהכיר שלושה צדיקים שלא נפגמו מחטא עץ הדעת, דער הייליגער רב (הרה"ק מראפשיץ), ה'מאור ושמש', ורבי מאיר מאפטא.

כן נסע ה'מאור ושמש' אל הרה"ק רבי מרדכי מנעשכויז, הרה"ק רבי זושא, הרה"ק הרבי ר' ברוך ממעזיבוז, הרה"ק מאפטא והרה"ק מראפשיץ זיע"א.

דביקותם של צדיקים

דבר פלא כתב ה'מאור ושמש' בענין דביקות הצדיקים, וזה לשונו (פרשת וירא): בעיני ראיתי זאת מצדיקים בעת שבאו

אבא אמר רבי יוחנן: אין צדיק נפטר מן העולם עד שנברא צדיק כמותו, שנאמר (קהלת א. ה) זורח השמש ובא השמש, עד שלא כתבה שמשו של עלי זרחה שמשו של שמואל הרמתי.

ויש לבאר בסיבת הדבר, שהרי הקב"ה מצוה אותנו להדבק בתלמידי חכמים, ואם כן כפי שאינו מונע מאתנו, לדוגמא, לולבים ואתרוגים, כדי שנוכל לקיים מצות ארבעת המינים, כך אינו מונע מאתנו צדיקים כדי שנוכל לקיים מצות ולדבקה בו.

מעדן עצמו כתולעת

ה'מאור ושמש' היה נאה דורש ונאה מקיים, ואף הוא עבד עבודת הנסיעה לצדיקים באופן מפליא ביותר. הרה"ק **רבי בן ציון מבאבוב** הי"ד זיע"א אמר **שלא היה חסיד שנסע לרבו דוגמת ה'מאור ושמש'**. עוד אמר שאף פעם לא נטש עבודה זו, וכשם שבקטנותו הקטין עצמו אצל מי שגדול ממנו בתורה, כך במלכותו, כשרבים מגדולי הצדיקים כבר הסתופפו בצלו, הקטין עצמו אצל רבותיו וישב אליהם כעבדא קמיה מריה.

תחילת נסיעתו היתה אל הרה"ק הרבי ר' אלימלך מליזענסק זיע"א. מסופר שכאשר הגיע אליו בראשונה, לא קירבו הרבי ר' אלימלך וחלשה דעתיה. אמר לו הרבי ר' אלימלך: "סע תחילה אל המגיד מזלאטשוב אחר תבוא אלי". נסע לזלאטשוב ושהה שם שתי שבתות. כשנכנס אל המגיד ליטול ממנו ברכת פרידה, אמר לו המגיד:

שלמה' מראדאמסק זי"ע.

דברי תורה עניים במקום אחד ועשירים במקום אחר

יצויין שגם בחיי חיותו של הרבי ר' אלימלך, על אף שהיה מחשיבו לרבו המובהק ואף שהה אצלו פעם אחת שנה שלמה, היה נוסע אז לעוד צדיקים. ובענין זה יש להביא מה שסיפר פעם הרה"ק רבי בעריש מאושפיצין זי"ע"א. כה דיבר: מיום עמדי על דעתי ביקשתי לדעת מה זה רבי, ולכן עשיתי לי רב ויחד עם כן נסעתי לעוד צדיקים, כי ידעתי שכל צדיק הוא פירוש לרבי המובהק, כי יש דברים אצל רבי המובהק שאינם מובנים לי דיים, וכשאני נוסע לעוד צדיקים רואה דברים אלו אצלם באופנים אחרים, אני מבינם. אך כל פעם לפני שנסעתי לצדיק אחר, נטלתי תחילה רשות ממורי ורבי. באחת ממסעותיי הגעתי אל ה'מאור ושמשי' וגיליתי לו שלא באתי אלא לראות פירוש למורי ורבי. אמר לי ה'מאור ושמשי' בזה הלשון: "מיין קינד! האסט גוט געטאהן. א מענטש דארף וויסן אז זיין רבי לאזט מען נישט אפ, אבער פירושים דארף מען האבן" [בני! טוב עשית. האדם צריך לדעת שאין נוטשים את הרב, אבל לפירושים בוודאי צריכים]. והמשיך: "אף אני עשיתי כן, כי הגם שהיה לי רב אחד מובהק, הרבי ר' אלימלך מליזענסק, נסעתי לעוד צדיקים כדי להבינו יותר טוב".

אכן ידוע שכמה דרכים היו בזה, אך הרעיון הוא שגם מי שנוסע לראות עוד

לדביקות גדול והיו מדבקים עצמם בעולמות עליונים, עד שכמעט היו מתבטלים ממציאיותם, ולא היו יכולים כמעט להשאר בזה העולם, עד שהיו צריכים להגשים את עצמם באיזה דבר גשמי, שיביטו על איזה דבר או חפץ להשתעשע בו, או שישתכלו באיזה איש, ובזה יתגשמו עצמם מעט, ויוכלו להוריד עצמם מדביקותם להשאר בזה העולם. ובאם לא היה מצוי להם דבר להתגשם בו, הוצרכו לילך חוצה להביט על איזה דבר, אף על איזה דבר טמא.

ובענין זה מסופר שלאחר הסתלקות רבו הרבי ר' אלימלך נסע לציונו בלוויית בנו הרה"ק רבי יוסף ברוך (הגוסטר איד מניישטאט). כשהגיעו אל הציון הקדוש, ביקש ה'מאור ושמשי' מבנו שיישאר לעמוד בחוץ כי רצונו להשתטח לבד על הציון. נכנס ה'מאור ושמשי' ובנו נשאר לעמוד בחוץ, והנה ראה הבן שהשעה מתארכת ואביו אינו יוצא. נקש על הדלת בחזקה, אך ללא הועיל. משהתחיל לחשוש לחייו, נכנס וראה את אביו שוכב על הציון בפשוט ידיים ורגליים, ופניו חיוורות כאילו אינו בעלמא הדין. ניסה לקרוא אותו אבא, אבא, ולא הועיל. עד שטלטל אותו בידיו והתעורר. התרעם עליו אביו: "למה לקחת ממני את העונג? אם הייתי נשאר בדביקותי עוד רגע אחד, הייתי משתעשע עם מורי ורבי בגן עדן".

הצדיקים שספרו את הסיפור, הוסיפו: ואל תתמה שהרי יש גדר מסביב לציונו של הרבי ר' אלימלך ואיך יתכן שהשתטח על ציונו, כי גדר זה הוקם מאוחר יותר על-ידי ה'תפארת

יהיה אתך? אינך נזהר בנטילת ידיים. וויי לך שבקומך משנתך אינך נזהר בנטילת ידיים!". נבהל ה'מאור ושמש' באמרו לעצמו: " אני נזהר בנטילת ידיים ומה הרבי רוצה ממני?".

ניגש אל הצדיק ושאל לפשר הדבר. שאל אותו הרבי ר' זושא: "איך אתה נוהג לאחר שינת הצהריים?". השיב לו ה'מאור ושמש': "לאחר שינת הצהריים אני הולך אל חבית המים ונוטל שם את ידיי". אמר לו הרבי ר' זושא בלשון תימה: "אינך מכין מים ליד מיסתך?! אתה הולך ד' אמות בלי נטילת ידיים?". התנצל ה'מאור ושמש' שלפי ההלכה אין איסור ללכת לאחר שינת היום ד' אמות בלי נטילת ידיים. אמר לו הרבי ר' זושא: "צדקת! אבל חסיד וגברא רבה כמותך צריך לנהוג לפני משורת הדין ולהכין מים ליד המיטה גם ביום".

ראיית קלסתר פניו של אברהם

את המעשה הבא סיפרו כמה צדיקים: ביתו של הרבי ר' אלימלך היה בנוי חדר לפניו מחדר, וכשה'מאור ושמש' היה משמשו, היה נח בלילות בחדר החיצוני והרבי ר' אלימלך עובד את עבודתו בחדר הפנימי. פעם שמע ה'מאור ושמש' את רבו קורא לו בחצי הלילה ומבקש ממנו להכין לו כוס תה. מיהר להכין לו כוס תה, וכשפתח את דלת חדרו, בקע ממנו אור גדול. הסתכל פנימה וראה את רבו שוכב במיטתו ולידו יושב איש אחד עם זקן לבן שפניו קורנות, ושניהם משוחחים יחד ועיניהם זולגות דמעות. מיד תקף את ה'מאור ושמש' יראה גדולה, כי ידע

צדיקים ויראי שמים, עליו לדעת שהוא נשאר במקום זה שממנו הוא יונק, אלא שכך היא דרכה של תורה שפעמים שאותה מימרא מופיעה במקום אחר עם תוספת קטנה הפוקחת את העינים, כי דברי תורה עניים במקום אחד ועשירים במקום אחר. אין הכוונה שבמקום זה הם עניים באמת, אלא שבמקום זה ראו חז"ל לקצר משום שאין זה מקומו, ובמקום השני אשר שם עיקר מקומו הרחיבו אותו...

הכרת פניו ענתה בו

על דבר נסיעתו של ה'מאור ושמש' אל הרבי ר' זושא זי"ע מסופר המעשה הבא: ידוע שכשהיה מגיע אדם אל הרבי ר' זושא, היה הצדיק רואה עליו מיד את עוונותיו, והיה מתחיל לדבר על עצמו כאילו הוא עצמו צריך לתקן והלה מבין שהכוונה אליו. כשנסע ה'מאור ושמש' אל הרבי ר' זושא, חשב לעצמו שבוודאי הוא רואה עוונות הבאים אליו כשהם רשומים על מצחם כי הכרת פניו ענתה בו, ועל כן כיסה את מצחו במגבעתו כדי להסתירו. ואכן כשהגיע אל הרבי ר' זושא ומצחו מכוסה, הצדיק לא דיבר אתו כלל על עוונות.

אולם אח"כ התנחם ה'מאור ושמש' על מעשיו ואמר: מה עשיתי? הרי עבודה יש לו לצדיק להסתכל על עוונותיהם של הבאים אליו, למה לי להניאו מעבודתו? זאת ועוד, אולי באמת יש לי דבר מה שעלי לתקן ואולי יאמר לי הרבי ואתעורר לתקנו. הגביה ה'מאור ושמש' את מגבעתו, ומיד התחיל הרבי ר' זושא לדבר: "זושא מה

הגיעה אליו נשמה אחת לבקש ממנו תיקון. אמר לה ה'מאור ושמש': "מי אני ומה אני לתקן נשמות?". אמרה לה הנשמה: "בשמים הורו לי ללכת למי שעומד מחוץ לבית הכנסת הרמ"א ומתפלל בנוסח ספרד". אמר לה ה'מאור ושמש': "אני נותן לך את המשניות שלמדתי היום לפני התפילה, וכיון שמשנה היא אותיות נשמה, בוודאי תבואי על תיקונך". מיד פרחה לה הנשמה ולעולם לא חזרה.

כשנודע הדבר לצדיקים, חבריו של ה'מאור ושמש', אמרו לו: "לא היית צריך ליתן לה את כל המשניות שלמדת באותו יום כדי להביא אל תיקונה. די היה אם היית נותן לה משנה אחת"...

ציונו בבית החיים החדש בקראקא

ה'מאור ושמש' נטמן בבית החיים החדש בקראקא, ולצידו אפשר לראות היום את ציונו של הרה"ק רבי שלמה זלמן מוויעליפאלי זיע"א. בענין זה יש סיפור ארוך, אך כאן נביא רק חלק אחד בקצרה. לפני שהרה"ק מוויעליפאלי נסתלק מן העולם ומקורביו ותלמידיו סובבו את מיטתו, סיפר להם: כשה'מאור ושמש' נסע אל ה'חווזה' מלובלין, היה מתאכסן בבית אבי. פעם כשהייתי בן ארבע והוא התאכסן אז בביתנו, ראיתי קדושה גדולה על פניו והרגשתי משיכה עזה אליו. כששמעתי שהוא הולך לנוח, ביקשתי מאבי שיתן לי לנוח עמו במיטה אחת. אבי התנגד באמרו: "היעלה על הדעת שתפריע לצדיק מעבודתו?!", ואני נעמדתי לבכות. ה'מאור ושמש' עבר ושאל:

שאין איש יכול להכנס לחדר הפנימי מבלי לעבור את חדרו ואיך נכנס האיש והוא לא ראה או ידע, ומגודל היראה נפלה הכוס מידו, נשפך התה ונשברה הכוס, וה'מאור ושמש' חזר לאחוריו.

כעבור שעה מועטת, קרא לו שוב הרבי ר' אלימלך ושאל אותו היכן התה. נכנס ה'מאור ושמש' אל החדר הפנימי וראה שאין שם איש מלבד הרבי. אמר ה'מאור ושמש' לרבו: "הכנתי כוס תה, אך מגודל היראה שתקפה אותי בראותי את האיש, נפלה מידי". שאל אותו הרבי ר' אלימלך: "למה יראתך? אינך מכיר אותי?". אמר לו: "לאו". אמר לו הרבי ר' אלימלך: "אוי לו למי שאינו מכיר את אביו וירא להסתכל לו בפניו. הלא זה האיש אברהם אבינו הוא והגיע אלי להתנצל על אריכות הגלות, ושנינו בכינו יחד על צער השכינה, ודיברנו יחד מה אפשר לעשות כדי לעזור לבני ישראל".

אח"כ הוסיף: "מאחר שזכית לראות קלסתר פניו של אברהם אבינו, ראוי הנך להיות מנהיג בישראל". ה'מאור ושמש' ניסה להתחמק, אבל הרבי ר' אלימלך גזר עליו בגזירת רב ואז נטל את שרביט ההנהגה בקראקא.

תיקון נשמה על-ידי משנה

בקראקא היה נוהג לעמוד בשעת התפילה בפרוזדור המוביל לבית הכנסת, כי בבית הכנסת התפללו בנוסח אשכנז ולא רצה לשנות מנהג המקום אפילו בינו לבין עצמו משום כבודו של הרמ"א ז"ל ששימש שם ברבנות. פעם

מקום אחד בלבד שהיה שייך לבנו רבי ארון והוא לא היה שם כדי שיוכלו לשאול אותו, כי היה אז בצאנו אצל ה'דברי חיים'. למעשה, הטמינוהו שם, וכשהגיעה השמועה לרבי ארון שלקחו לו את מקומו, הצטער מאוד ורצה מיד לנסוע לקראקא, אך רבו ה'דברי חיים' הורה לו להמתין מעט. לאחר זמן מה, אמר לו ה'דברי חיים': "אין לך מה לדאוג, נסדר זאת". הסוף היה שכאשר הוא נפטר, נעלמה המצבה שמצידו השמאלי של ציון ה'מאור ושמש' באורח פלא, ונתפנה לו מקום. ואכן היום אפשר לראות את מצבת רבי ארון לצד מצבת אביו משמאל.

"בכיה זו על שום מה?". אמרתי לו שאני רוצה לנוח עם הצדיק במיטתו. אמר לי ה'מאור ושמש': "בוא עמי" --- בבוקר שאל אבי את הצדיק: "בני לא הפריע לכם מעבודתכם?". השיב לו הצדיק: "לא! עם ילד כזה טוב מאוד לנוח". והבין אבי שמדובר בעניינים נעלים ונשגבים.

כשסיים הרה"ק מוועילפאלי את סיפורו, אמר: "ה'מאור ושמש' התכוון לומר שבבוא היום רצונו שיטמינו אותי לידו", וכיון שאמר את דבריו, עצם את עיניו ועלתה נשמתו השמימה אל מקומה בגן עדן.

עמדו אנשי החברה קדישא נבוכים, כי לצידו של ה'מאור ושמש' מימין היה

זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

בשורה משמחת

מוקדים להשיג את הקונטרס 'הבינני'

ארה"ק

ירושלים	מרכז בעלזא	חדר ארונות מס 105
בית שמש	מקוה יד כהן	רח' אוהל יהושע 8
בני ברק	מקווה רחוב דובר שלום	רמה ב'
	בית המדרש הגדול 'נדבורנא'	קרית נדבורנא
	חנות 'מול איצקוביץ'	רחוב הרב שך
אשדוד	מקוה בית פנחס	רחוב יואל
	מקוה בעלזא	רחוב בעלזא 5
	מקוה סאטמאר	רחוב ישמח משה
	מקוה דושינסקי	רחוב חזון איש
	בית המדרש בית שלום	רחוב בעל הנס רובע ז
ביתר עילית	בית המדרש בית דוד שאול	רחוב ר' חנינא בן דוסא רובע ז
	בית המדרש בית נפתלי	רחוב יהודה הנשיא רובע ז
	בית מדרש בעלזא מרכזי	רחוב חטיבת הנגב רובע ג
חיפה	בית מדרש בעלזא	רחוב אברהם שפירא
	בית המדרש 'בית אהרן'	רחוב פחד יצחק 5
פתח תקוה	בית המדרש	רח' הרצוג 5
אלעד	שכונת הבעש"ט	052-760-0162
	חנות משקאות ישראל	מרכז מסחרי נחלת יצחק

אם ברצונך לקחת חלק בזיכוי הרבים ולפתוח מוקד הפצה למכירת הקונטרס באזור מגוריך, ניתן לפנות ל'מכון הבינני' בכתובת מייל Info@machonhavineini.com

בשורה משמחת

מוקדים להשיג את הקונטרס 'הבינוני'

ארצות הברית		
4615 14th Avenue	ביהמ"ד זכרון מרדכי טאהש	בארא פארק
814 Bedford Ave.	סאטמאר בנין בראך	וויליאמסבורג
553 Marcy Ave.	סאטמאר קעסקעיד	
690 Myrtle Ave.	סאטמאר מירטל	
44 Grove Spring Court	ביהמ"ד בית נפתלי בעלזא	לעיקוואוד
153 E 7th St.	ביהמ"ד קארלין סטאלין	
31 Arosa Hl	ביהמ"ד בית נחום - ברוקהיל BrookHill	
547 Park Ave.	ביהמ"ד סקולען	
2 Milano Dr.	ביהמ"ד שמן למנחה ד'נאדפאלא ברוקהיל	
608 E Kennedy Blvd.	ביהמ"ד סאטמאר - קענעדי Kennedy	
610 E County Line Rd	ביהמ"ד ראחמיסטרייווקא	
52 Main Street 845-517-9722	ביהמ"ד קארלין סטאלין	מאנסי
	ע"י המקוואות	מאנרא
אירופה		
	בית המדרש אהל משה	אנטווערפן
47 East Bank	בית המדרש סקווירא	אנגליה-לונדון
St Kildas Road	בית מסחר עולם הספר	

אויב ווילט איהר אנטייל נעמען אין די דעם זיכוי הרבים, סיי פארקויפן אין אייער שוהל \ מקוה א.ד.ג. אדער נעמען א חלק אין די הוצאות, ביטע רופט: 718.387.1122

